મૌલાકેં કલામ.

મૌલાકે કલામ.

યેહ

કીતાબ

એક ખુદાકે બંદેને

(દોબારા)

છપવાઈ હયે.

ઔર

બમ્બઈમેં

"નિર્ણયસાગર" છાપખાનેમેં છપી હયે.

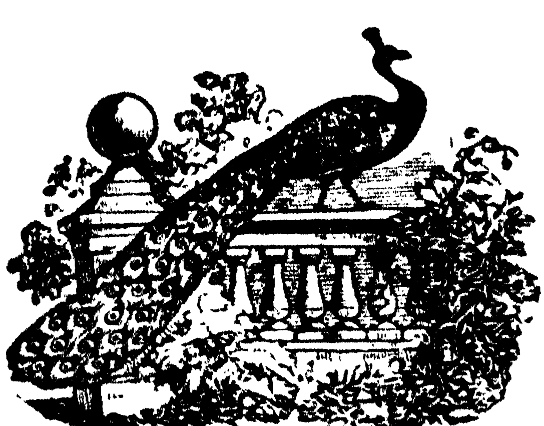
હીજરી સન ૧૩૩૧.

ઈસ્વી સન ૧૯૧૩. સંવત ૧૯૬૯.

દીબાચા.

કલામ હઝરત સુલ્તાનુલ ઔલીયા અમીરૂલ મોઅમનીન શાહે મરદાં મુર્તઝા અલી ઇબ્ને અબુતાલીબ સલવાતુલ્લાહ અલૈહે વ સલ્લમકી તસનીફ અસ્લ જ઼બાન અરબીમેં થા, ઉસકો ઓલમાઓને ફારસી જ઼બાનમેં તરજુમા કીયા; ઉસસે ફીર કીસી આલીમને હીંદી ઈબારત સલીસમેં મુરબ્બા નઝમ કીયા; ઉસમેં ચાર તરીકે હંએં. અવ્વલ શરીઅત, દોયમ તરીકત, સોયમ હકીકત, ચાહરમ માઅરેફત. યેહ ચાર તરીકે સમજના ચાહીયેં. ઉસસે દીલકા ખુલાસા હોતા હય. ઈલ્મ સમજનેસે બહોત ફાયદા હોતા હય,

ઈસ મકસૂદસે યેહ કીતાબ સુધારકે છપવાયા હય; સો હર ઈન્સાનને પડહના ઔર સુનના ચાહીયેં. ઈલ્મસે ઈન્સાનકો દોનોં જહાનકી નેઆમતેં મીલતી હંય, દીલમેં રૌશની હોતી હય, નરમી આતી હય, નેક સોહબત હોતી હય, બડા મર્તબા હોતા હય, ઔર ખુદાકો પહેછાનતા હય. સો દર્યાફ્ત કરકે દેખો, ઔર ઈલ્મ પડહો, યેહી કામ આવેગા. * * * *

ફેહરીસ્ત.

સફહા.

બીસમીલાૅં હીર રહમા નીર રહીમ.*

અવૅલ ઝીકર અલાહકા, જો હએ રહીમ રહમાંન; દોયમ કલમા મોહંમદકા, જો હએ દીન ઈમાન; સોયમ કલામ મૌલાકા, સો હીંદી બોલ સુનાયા હએ યે ખઝાના જવાહેરકા હએ, સો ઝાહીર કર બતાયા હએ. ૧ * * * * * * *

બયાનસાચકા, મીગોયદ.

સુનો ભાઈ મોઅમેનો, મૌલાકે કલામકા બયાન; કહા હએ કે ઈમાંન મરદકા, સો તું સુખનસે પહેછાન; જો સુખન મને હએ સાચા, સો હએ સાચા ઈમાની; ઈ

માનકે સાચકી હએ, સુખન નીશાની. ૨ *
સાચસે હએ મરદકા છુટકા, ભાઈ સાચી
વાચા રાખો મુખ; જુઠ બોલે સો બોહોત
દુખ પાવે, સાચ બોલે સો કભી ન પાવે
દુખ; સાચા બોલો સાચા ચાલો, કે મોઅ
મીનકા હએ સાચા દીઈન; યેહ ફરમાયા શા
હે ઔલીઆ, આપ મન રાખો સાચા ય
કીન; ૩. * સાચી દોસતી ઊસકી જાનો,
જો કૌલ મને હએ સાચા; સાચા દોસત
સો વોહી જાનો, જો દોસતસે સાચી રાખે
વાચા; પ્રીત કરીએં સાચેસું, જો બોલે
સોહી નીભાવે; તો સાચે સાહેબ બેહીશત
દેને કીઆ, પ્રીત કરે સો પાવે. ૪ *
ચલની ચલીએ ગુંનાહ ન કરીએં, ઈમાન
રાખો સાચા; ઊત્તમ ચલની યેહી જા

નો, જો સાચી રાખો વાચા; ચલની ચ
લીએ ઉદ્દમ કરીએં, સો બીચારકે
કરના; કે ગુનાહ ન હોવે જીસમેં રબકા,
રબસે તો સહી ડરના. ૫ *જો કોઇ સાચે
પંથ ચાલે, સબ કોઈ ઉસકે પંથમેં આ
વે; સાચે પંથકી યેહી નીશાની; જો સા
ચા પંથ સબકે મન ભાવે; અલૉહ એક
જાનો સરજન હાર, મોહંમદ જાનો અ
લૉહકા નબી, નબીજીકે પીછે સાહેબે
ખીલાફ્ફત, સચ કર માંનો મુરતઝા અ
લી. ૬ *સાચા નબી હએ દોસત ખુદાકા,
ઔર સાચા તો હએ ખુદાવંદ આપ; સા
ચા બોલનહારકો પનાહ ખુદાકી, ઉસકો
કુછ ન પોંહચે સંતાપ; સાચા કહેલાવે દો
સત ખુદાકા, સાચેપર સદા હએ રહેમત

રબકી; સાચા ખુદાકો હાઝીર બુજે, કે ખુદા હએ દીલમેં ખલકત સબકી; ૭ * તાઝગી મોઅમીનકી સાચસે હએ, યેહ કલામ તું સહી સચ કર માન; સાચસો ઈમાન સાચા જાનો; ઔર સાચસો તાઝગી ની શાન; અલ્લાહ એક મોહંમદ નબી, મૌલા અલી હએ નબીજીકે ઠામ; ઈસ રીત ઈમાન લેઆઓ, કરો કબુલ યે હએ હુકમ કલામ. ૮ * * * * * * *

બયાને બીરાદરી*

ભાઈ વોહી તેરા જાન, જો કુછ તુજે દેવે માલ; નહીં ભાઈ વોહ હએ તેરા, જો હોવે તેરે બાપકી આલ; દુનીઆંમેં દોસત વોહી જાનીયે, જો કરે માલકી મદદ;

દુનીઆંકી મદદ માલ હએ, આપ અ
મલ છુડાએગા અબદ. ૯ * ભાઈ વોહી
તેરા, જો સખતીમેં રહે તુજ સંગ સંગાત;
નહીં ભાઈ વોહ તેરા, જો હોવે તેરા હમ
ઝાત; ભાઈ વોહી તેરા, જો કઠીન વખત
તુજે આવે કામ; નહી ભાઈ વોહ તેરા,
જો મા બાપ જાયા રખા ભાઈ નામ ૧૦
* ભાઈ વોહી તેરા જો તુજકો ચાહે, ઓર
બતાવે નેક કામ; નહીં ભાઈ વોહ જો ન
સલ બાપકી, ઔર ડુબાવે તેરા નામ;
તો ભાઈ સોહી જીસમે ભાવ એસા રહે,
જો કરે હકકી રાહ નુમાઈ; જો દુનીઆકી
લાલચ ખુદા ભુલાદે, સો હએ દુશમન
વો નહીં ભાઈ. ૧૧ * ભાઈ તેરા ઊસકો
જાન, જો હરદમ કરે નેક નસીહત; બુરે

કામસે સદા બચાવે, જીસ બુરાઈસે હોવે ફઝીહત; તો દુનીઆ મોહબત સદા બુરી હએ, યેહી ફઝીહત ઔર ગુમરાહી; મોહબત મૌલાકી રાહા સીધી હએ, જો બતાવે સો સાચા ભાઇ. ૧૨. *ઈસ જ઼માને કે ભાઈ ઐસે, જો ભાઈઓંકા અએબ ઢુંઢન હારે; અએબ દેખ રૂસવા કરે, ઔર સુનાવે લોગ સારે; ભાઈઓંકા અએબ ઢુંઢે ભાઈ, અએસા વખત જાનો; તો પર લોગ અએબ ઢુંઢે, સો અજાયબ નહીં માનો ૧૩.

બયાન ફઝીલતે અદબ.*

અદબ સીખવો, અપને આલ ઔર અયાલ; તો નફા સહી બખશા અપને બાલ ગોપાલ; અદબ સીખાયા જી

નેહ, અપને પુત ઔર ધીઆ; તો
સહી બોહત નફા લે, ઉનોહકો દીઆ;
૧૪. * અદબ મરદકા સો ભલા હએ
જાનો, બેઅદબકે સોનેસે, અદબ ભલા
હએ પેહછાનો; અદબસે જીનેહ કીઆ,
પર દીલ ખુશાહાલ; યેહ ભલા હએ ઉ
સસે, જો બેઅદબીસે દેવે માલ ૧૫ *
મરદકા ગહેના અદબ હએ, જયું ઔર
તકો સોના ચાંદી સીનગાર; યેહ સુનકર
દીલમેં રાખો, ફરમાયા સાહેબે ઝુલ
ફીકાર; અદબસે ચલીએ અદબસે બએ
ઠીએં, અદબસે કરીએં બાત; જો કોઈ
દેખે જો કોઈ સુને, સો તુમસે હોવે ખુ
શાહાલ. ૧૬ * સોના ઢુંઢનેસે હએ યેહ
ભલા, જો આપકે લીયે ઢુંઢે અદબ; કે

સોના તો દુનીઆં મેં રહેગા, અદબ મી લાએગા અપનાં રબ; અદબ સેહી જો આપકો બંદા જાને, ઔર સરજન હાર કા હરદમ જપીએં જાપ; ઐસી ચલની જો કોઈ ચલા, ઊસને પાયા સરજન હાર આપ. ૧૭ * અદબ મરતબા બ હોત બડા હએ, જૈસા અદબ વૈસા ન સીબ; બે અદબકો કોઈ નહીં ચાહે, બા અદબ રહે સબકે કરીબ; તો સબ ખલ કતમે આપ ખાલીક હએ, ઐસા સમજ કરીએં અદબ; બે અદબ નહી રબકો પાવે, બાઅદબને પહેછાના રબ. ૧૮ *

દર બયાને તારીફ સખાવત મીગોયદ.

ઝાહીર કરની સખાવતમેં, અપની દૌલત ઔર પુંજી; યેહ ભી હએ શુક્ર ખુદાકા, દીલમેં સહી કર બુજી; છીપાની નાહી ભાઈ, જો નેઅમત દીતી દાતાર; યેહ ભી શુક્ર નેઅમતકા, બહોત હુઆ શુમાર. ૧૯. * સખાવત કરો જો કુછ પાયા, આગમ ચીંતા કરની નાહીં; યેહ કામ તેરા હુવા સહી, જો કુછ દીયા રાહે ઈલાહી; જો કુછ પાયા સો ઉડાયા, રબકી રાહકા કીયા કામ; કલ કરૂંગા યું ના કહેના, કલકા કૈસા લેના નામ. ૨૦. * ખૈર જો દેના સો, ખુશહાલ

હોકર દેના દીલ ભીતર; હંસ મુખ હોકર ખેર દેવે, તો દુનાં પાવે અજર; જો હંસ મુખ દેવે, ખેર ખેરાતકા માલ; અચ્છી રીત ભાત જયું લેને વાલા હોવે ખુશ હાલ. ૨૧. * જો અહેસાન કરે ઉસે બખાંને, ઉસકા યેહ હય બીચાર; જો દેના સો મનવાર કર દેના, તો ભલા કેહે સંસાર; મૌલા ફરમાવે કે દેના યું, જયું પર દીલ ખુશહાલ હોવે; જો પર દીલ કુડહાકર દેવે, તો અપના દેના ખોવે ૨૨. * ઉત્તમ માલ વોહી જાનો, જો ખરચા જાવે રાહે ખુદાકે કામ; લાખ દો લાખ ઉત્તમ નહીં, ઉત્તમ વોહી કવડી જો દીજે ખુદાકેનામ; બહોત ખાયા બહોત ખરચા, બહોત બડા ઘર કીયા; યેહ માલ સબ

ધૂલ મીલાયા; ઉત્તમ વોહી જો રાહે ખુદામેં દીયા. ૨૩. * જો કુછ કમાઓ ખુદાસે પાઓ બહોત હીસેઁ બાંટ દેના; થોડેહીમેં આપહી ખાઓ, રબકો તુમ્હેં હએ હીસા બ દેના; જો નેઅમત ખુદાને બંદેકો દીતી, તો બંદા દેવે રાહે ઈલાહી; થોડેહીમેં આપ ગુઝારે, તો બ વખતે હીસાબ પાવે રેહાઈ. ૨૪. * કરીમકા સાયા સબ કોઈ ચાહવે, સબ કોઈ માંગે ઉસેઁ દોઆ સદા; તો હરદ્દમ ઉસકા ભલા હોવે, ઉસ પર કરમ કરે ખુદા; કરીમ વોહી જો આપ થોડા ખાવે, ઔરકો ખીલાવે બહોત; યેહ બડાઈ સબસે ન્યારી, ઈસ બડાઈકો નહીં આએગી ફોત. ૨૫. * સખી ખુદાકો નઝદીક ભાઈ, સખી તો હોવે ખુદાકા

હબીબ; સખીકો સબ કોઈ દાતા કહેવે, સખીકા તો હોવે બડા નસીબ; સખાવત કીએસે બરકૅત હોવે, સખીકા ઘર હોવે બહોત આબાદ; જ્યું પારસસે સોના હોવે, ત્યું સખાવત દૌલતકો કરે ઝીયાદ. ૨૬. * લેઆઓ જો કુછ હએ તુમ્હારે પાસ, ખુદાકી રાહમેં દેના સબ; તો ખલકત તુમ્હેં નેક કહે, ઔર તુમ પર રાઝી હોવે રબ; જો માલ અચ્છા નેહાયત પ્યારા, સો લે ખરચો ખુદાકે કામ; તો કાદીર તુમ પર કરમ કરે, ઔર દુનીયાંમેં રહેવે તુમ્હારા નેક નામ. ૨૭. * યતીમ લડકા જો કોઈ ખુદા કારન પાલે, ઔર આપ સર લેવે ખરચ ખાના; રાઝીકતો રોઝી દોનોકો દેવે, પાલનેકા તો સબ

હયે બહાના; ખરચ ખાના પરાયા, આપ સર લેવે જો સખી દાતા; તો ઉસ દાતાકી રોઝી ઝીયાદ્દા હોવે, ઔર ઉસકી ભી રોઝી દેવે સરજનહાર; ૨૮.* ઝઈફ્કા હથીયાર પુકાર હયે, સબકે આગે વોહ કરે ફરીયાદ; જો કોઈ ઉસે દુખ દેવે, તો ફ્રીઆદ્દ કર ચાહે અપની દાદ; જીસે ઝોર નહીં મદદગાર નહીં, નહીં ઉસે મા લકી પુશતી; જો કોઈ ઉસે દુખ દેવે, તો ફરીયાદ કરે ઔર કયા કુછ હોવે ઉસથી. ૨૯.* ઝઈફ જો હોવે ઝાતસે, કે ઝઈફ હુવા હયે બીન માલ; તો ઝીયાદા બડાઈ હયે આપકી, જો જા પુછો ઉસ ઝઈફ્કા હાલ; અપનેસે જીસ મેં ઝોર થોડા, ઉસસાથ બહોત હોના

નરમ; જ્યું જાનો ત્યું કરો ભલાઈ; તો તુમ પર અલ્લૉહ કરે કરમ; ૩૦ * સખાવતકા ઈકિબાલ જાનો, જો બખશીશ કરો મન વારી; કે જીસ કીસીસે રીઆયત કરો, ઉસકી બહોત કરો દીલદારી; સખાવત કરનેસે યેહ ગુન હએ, જો હોવે કીસીકા દીલ શાદ; તો મનવારસે હોવે ખુશાનુદી ઝીયાદા, યે નુકતા સુનકર રખો યાદ. ૩૧. * સદકા ખૈર ખૈરાત જાનો, જો કુછ દો ખુદાકી રાહ; જો લેનેવાલે પર મીનત છોડો, તો સવાબસે હોવે ઝીયાદા ગુનાહ; જો ખૈરાત કરો ખુદા કારન, ઔર જો કુછ દો ખુદાકે નામ; લેને વાલે પર અહેસાન ન છોડો, તો સુધરે તુમ્હારે આકેબતકે કામ. ૩૨. * બહોત હાથ

ખાનેપર પડે, તો બરઁકત ઝીયાદા આવે; થોડે ખાનેમેં બહોત શુક્ર ગુઝારે, જો એક બરતનમેં ખાવે; ચાર જન એકજા બયઠે જો મીલકર ખાવે તાઅમ; તો તીનકે હીસ્સેમેં ચાર સમાવે, સબકા હોવે કામ. ૩૩.* કાફીર સખીકો ઉમીઁદે જનઁત, મુસલમાન બખીલસે હએ ઝીયાદા; કે જો સખાવત બદલે ઈમાન પાવે, યે સખાવત કરે ગુન ઊસકા; મુસલમાન બખીલકો દુનીયાં કી તમા, કીસી અમલસે ખોવે ઈમાન; તો જનઁત વોહ કહાંસે પાવે, જો મુસલમાનસે હુવા ના મુસલમાન. ૩૪* ફકીર સખીસે માલદાર બખીલ, જાનો હએ ઝીયાદા ભીખારી, કે ફકીર સખી મન હીમઁત બસે, માલદાર બખીલને

હીમ્મઁત હારી; ફકીરકી હીમ્મઁતસે દૌલત ભાઇ, બખીલકી દૌલત નહીં યે હએ ધૂલ; હીમ્મઁત બાંધો દૌલત પાઓ, યેહ ફરમાયા આપ વલી મકબૂલ. ૩૫. *

મઝહમત બખીલકી મીગોયદ.

માલદાર જો બખીલ હુવા, તો બખીલી હએ ઉસકો અઝાબ; જૈસા આગે રખ્ખાઁ ખાના નેઅમત, ખાને ન પાવે ખાના શીતાબ; જો નેઅમત મૌલાને બંદેકો દીતી, તો ખાવે ખરચે જ્યું હએ ફરમાન; જો ન ખાવે ન ખરચે છોડ મરે, તો દોનો જહાનમેં હોવે પશેમાન. ૩૬. * માલ બખીલકા પથ્થઁર જૈસા, ન આયા ઉસકે કુછ કાજ; ન આકેબતકી રાહ સંવારી,

ન ખાયા ન પીયા ન કીયા રાજ; બખીલ કમાવે ઔર ધુતારે ખાવે, ઉસકે નસીબ વોહ હુવા પથ્થૅર; બ વક્તે હીસાબ પુછા જાયગા, યેહ સુન ખરચો, કયું અહમક હોતેહો સુનકર. ૩૭. * જીસકા હાથ ન હોવે કુશાદ, યેહ ભલા હએ ઉસસે કે જીસકા દીલ ન હોવે કુશાદ; હાથ તંગસે કોઈ શાદ ન હોવે, જીસકા સીના તંગ સો આપ ન હોવે શાદ; આપ દીલ શાદ કરનેસે, પરદીલ શાદ કરના હએ ભલા; દીલકો શાદ કરો સબ દીલ મનાવો, કે સબ દીલમેં હએ આપ અલ્લૉહ. ૩૮. * જીસ કીસીકા હાથ તંગ હોવે, ઉસકા સીનાંભી હોવે તંગ; કે દીલમેં ઊસકે ગુસ્સૉં બહોત ભરા રહે, સબ

સાથ કરે વોહ જંગ; તો દુનીયાંકે લોગોંસે હય લડતા, કે લાલચી બહોત હએ તંગ દસ્ત; ઉસે દૌલત બડી ઔર દીલ કુશાદ, જો દુનીયાંના કુછ બુજે વસત. ૩૯ *

બખીલ કુછ ના ખેર પાએ, પાએગા ગઝબે ઈલાહી; રાહ ખુદામેં કુછ ન ખરચા, ઉમ્ર સારી દુનીયાં જમાઈ; હયાતીમેં રબ નહીં પહેછાના, દુનીયાંસે મરકર પાયા અઝાબ; મૌલા ફરમાવે ચેતો ભાઈ, કરો સખાવત કામ સવાબ. ૪૦ *

દર બયાને લાલચ મીગોયદ.

જીસે લાલચ બહોત, સો ન સંતોકે કીસી હાલ; બહોત દૌલત ઈતની પાવે, જો સારી દુનીયાંકા ભી પાવે માલ; તોભા

લાલચીકી આંખેં નહીં ભરે, ભરનેકા નહીં હએ શૂલ; ઉસકી આંખેં તબ ભરે, જબ પડે ગોરકી ધૂલ. ૪૧. * મર્દકી ખ્વારી લાલચહીસે, કે લાલચી હએ નીત ભીખારી, કે લાલચસે તો ઈઝ઼ત જાવે, આવે ઉસે બહોત ખ્વારી; લાલચીકી કોઈ બાત ન માંને, સબ જાને ઉસે કમીના; સાત પેડહીકા નાંમ ડુબાવે, ભઠ પડા ઉસકા જીના. ૪૨. * લાલચીકી લાલચ જાનો, કે લાલચીકો કરે હએ કતલ; કે આપ હાથ આપ હલકા હોવે, ખોવે દુનીયાં દીન લાલચ બદલ; કે બ્યાજ લાલચ પૈસા ઔરકો દેવે, જો વોહ ફીર ન દેવે તો દુનીયાં ગઈ; જો લડે તો જીવ ભી જાવે, ઔર આકેબત ભી

ઉસને ખોઈ સહી. ૪૩. * મનકા દુખવા લાલચ હએ, ઉસ મન કભી ન આવે સુખ; જો લુકમાન હકીમ આકર ઈલાજ કરે, તો ભી ન જાવે દુખ; મનકા દુખવા યેહ હએ, જો બહોત મોહબ્બતે દુનીયાં બડહાઈ; ઈસકા ઈલાજ લાલચ છોડની, સો પીર કામીલસે યેહ પીડા જાવે ભાઈ. ૪૪ * હલકા હોવે લાલચી, વોહ તો ન જાને યેહ બાત; લાલચ ઉસે હલકા કરે, કે ધંધા કરાવે દીન ઓર રાત; ઈસ દુનીયાંકે ધંધેમેં બુડહા હુવા, તો ભી દુનીયાં ન આઈ કુછ હાથ; અબ ચેત ધંધા ઐસા કર લે, જો તું ઉઠ ચલે તો આવે તેરે સાથ. ૪૫. * તીન શએ હલાક કરન હારી, જીસમેં વોહ આઈ;

વોહ તો બહોત હલાક હુવા, આકેબત ઉસને ગંવાઈ; એક બખીલી ઔર લોભ ઝીયાદા, ઔર નેક અમલસે ભાગે; ઉસકો તો સહી ડુબા જાનો, યેહ બંદેકો નહીં છાજે. ૪૬. * જો કોઈ કીસે દેવે, ઉસકી વોહ બહોત કરે બખાન; જો ઔર લેનેકો બખાન કરે, તો ઉસકો તું લાલચી પહેછાન; જો કોઈ કુછ દેવે, તો શુક્ર અલ્લાૅહ આગે કરના; બંદે આગે ન બખાનીએ, લાલચ મનમેં ન ધરના. ૪૭. * દુનીયાંદાર સબ મન દુખી, ઈલાજ યેહ હએ જો લાલચ છોડો; દીલકી કીસ્તીકો તુફાંન લાગા, કીનારે તરફ રૂખ મોડો; જીસને કીનારા પકડા ખરા, ઔર છોડા સબ લોભ જંજાલ; ઉસ મનમેં દુખ કભી

ન આવે, પલ પલ ઝીયાદા હોવે ખુશ હાલ. ૪૮. * લાલચ લોભ બખીલી છોડો, કરો બંદગી સખાવત કામ; બુરા અમલ તો નામ ડુબાવે, નેક અમલસે રહેવે નેક નામ; નેકી હય પહેછાંન ખુદાકી, કે સબ દીલમેં હએ હક સુબહાંન; યેહ સમજ સબસે મુરવૅત કરો, તો તુમસે રાઝી રહેવે આપ રહેમાન. ૪૯. * * *

દાસતાન મનકા મીગોયદ.

આપ મનકા કહા ન કરીએં, તો બહોત રાહત હોવે; ઐસા કામ જો કોઈ કરે, સો અપની બલા ખોવે; કે મન તો લડાઈ ઔર સખ્તી ચાહવે, જો ન કરે તો સુખસે સોવે; બડા નફા તો યેહ હુવા,

ઔર ખુદા ઉસ ઉપર મોહોવે. ૫૦.* તુજ મન હએ અભીમાન બહોત, મન તેરા ઉસ પીછે જાવે; અભીમાન શએતાન દોનો દુરીજન, તેરે મનકો બહોત દવડાએ; જો અપની ભલાઈ ચાહો, તો મન અભીમાન છોડ બયઠો; રબસે ડરો બુરા કામ ન કરો, તો જન્નઁત મેં સહી પેઠો. ૫૧. *જબ મન તેરા તેરી ગરદન ચડે, ઔર જ્યું ચાહે ત્યું દૌડાએ; જબ તુજ પર ઉસને ઝોર કીઆ, તબ તું ઉસકો હકસે ડરાએ; કહો યેહ મન મેરા યેહ રાજભી તેરા, જબ તક ઈસ દુનીયાં વાસા; કલ મર જાએગા માર ખાએગા, બહીસ્તસે જાયગા નીરાસા. ૫૨. * દુશમનકે જો તાબે હોવે, વોહ

આખીર સહી હોવે હલાક; ઈસ મનકા કહા જો તું માને, તો તુજેહ હલાક કરે યેહ નાપાક; યેહ મન દુશમન હએ ઈસકી રાએ પર ન ચલો, ચલો જ્યું હએ હુકમે રબ; તો દુનીયાં દીંન સબ ભલે હોવે, તુમસે ભાગે બુરી બલા સબ. ૫૨. * અકલમંદ દુશમનભી ભલા ઉસસે, જો દોસ્ત હોવે બેસમજ; કે બેસમજ દોસ્તસે, બહોત આઝાર પોહચે તુજ; મનવા તેરા તું દોસ્ત જાને, યેહ હએ બે સમજ નહીં ઈસે બુધ; વોહ કામ કી યેસે તું પચતાએગા, ચેત સંભાલ તું અપની સુધ. ૫૪ * દુશમનકા બદલા દેતે દેર કરે હએ, તો તું ફતેહ અપની હએ ગુમાવે; દુશમન કરે સો તું સેહેવે

બદલા ન દેવે, તો દુશમન તુજહપર ફતેહ પાવે; યેહ મન તેરા દુશમન હએ, તુજેહ જ્યું ચાહતા ત્યું હય દૌડાતા; તું બદલા દેનેકો કરતા હય દેર, વોહ દમ બદમ ઝીયાદા ફતેહ પાતા. ૫૫. * આપ નફસસે જો કોઈ ભાગે, લોભ લાલચ ઉસસે જાવે; કે વોહ તો સોવે આરામસે, ઔર વોહ કભી દુખ ન પાવે; છોડો ભાઈ લોભ લાલચ, ઔર છોડો સબ મનકા ચાહવા, તો રબ ફરમાવે કે ઉસ બંદેકો, મયેં દુંગા જન્નતુલ માઅવા. ૫૬.* ભાગના તેરા તેરી નફસસે, તો નફા તુજેહ બખશે અદકા; ઉસસે તું આપ બચા કર ભાગ, તો તુજેહ ન લાગે ઝખ્મ ઉસકા; શેરસે ભાગા ઔર તન બચાયા,

તો દુનીયાંમેં પાયગા દો દીન કરાર; ત્યું આપ નફસસે જો કોઈ ભાગા, ઉસને અપના બેડા ઉતારા પાર. ૫૭. * ઈલ્મ પર જીસને અમલ કીયા, ઉસને પાઈ અનંત ભલાઈ; કીસી ભલાઈકો વોહ નહીં પોંહચા, જીસને આપ મન અમલ ચલાઈ; જો ઈલ્મહીંસે અંધા હુવા, ઔર આપ મન કીયા અગુવા; કે જ્યું મન ચલાવે ત્યું ચાલે, તો મન લે વહાં ડાલે જહાં હોવે કુવા. ૫૮. * નસીહત દુશમનકી મત સુનો, ભાગો ઉસસે નીત દૂર; દુશમન જો કુછ નસીહત કરે, સો સમજો કે હય મક્ર ભરપૂર; તો ઈસ મનકા કહા ન કરો, યેહ હય તુમહારા દુશમન; ઈસ દુશમનકો બસ મેં રખ્ખો, તો

આરામ પાઓ આખેરત દીન. ૫૯. *
જેહાદ કરના કાફીરસે, યેહ કલામમેં હુકમ હએ રબકા; તો બડા કાફીર હયે નફસે અમ્મૉરા, સહી બુજો બંદે સબકા; તો જીસ બંદેને નફસકો મારા, ઉસને ફતેહ પાઈ દોનો જહાન; જો કોઈ તાબે મનકે રહા, તો દોનો જહાંન મેં હુવા પશેમાન. ૬૦. * * *

શર્મ હલીમી નમણી મીઠી ઝબાન મીગોયદ.

શર્મ ઈમાનકી એક તેહાઈ હય, વફાદારી એક તેહાઈ ઓર; બાકી તેહાઈ સખાવત જાનો, યેહ તીનોંસે ઈમાન બયઠા ઠોર; જો શર્મ થોડી તો ઈમાન

થોડા, ઈસહી લેખે લેખા; તીનો લછન જીસમેં નહીં, તો ઈમાન ઉસને કયા દેખા. ૬૧. * શર્મ મર્દકા છતર હય, જો અએબ ઉસ મર્દકા ઢાંપે; ઉસકા અએબ કોઈ ના કહેવે, જો શર્મ કરે વોહ આપે; જો બુરા અમલ કરતે શર્માયા, ઔર પચતાયા અપને જીઆ; તો ઉસકે અએબ પર પરદા, ઉસકી શર્મને કીયા. ૬૨. * હલીમી મર્દકી, ઉસ મર્દકા સહી યાર હએ; કઠીન વકતમેં હલીમી, ઉસકી મદદગાર હય; જા ઝાલીમ હાથ જો કોઈ પડે, ઔર નરમીસે બાત આખે; તો ઝાલીમ હાથસે વોહ રેહાઈ પાવે, હલીમી ઉસકી શર્મ રાખે. ૬૩. * મર્દકા જમાલ હલીમીસે હય, હોવે રોશન

ઉજાલા; જો કોઈ ઉસકો દેખે, સો આપ જીવ હોવે ખુશીઆલા; નરમી નેકી જો ઉસમેં આઈ, ઉસકી ખુબી દીખે સબકી નઝર; ઝાલીમ જૈસા દેવ દીસે, જો હોવે સૂરત ચાંદ બદર. ૬૪. * જો સભોંસે જુકકે ચલે ઔર અચ્છી જગેહ બીઠાવે; સબસે આપ નીચે બયઠે, તો બોહત બડાઈ પાવે; જુકકે ચલે સો બડાઈ પાવે, નમણી સભોંકો પ્યારી; તરાઝુ પલ્લે જો હોવે નમે, ઉસે લેવે દુનીયાં સારી. ૬૫. * મર્દકા મર્તબા બુલંદ હોવે, જો કરે વોહ બહોત નમણી; જો હાથ પર સલામકો નમે, ઉસે કહેવે બાં જમણી; પર નમેસે યેહ બાં હય પ્યારી, ખાને નેઅમત બીચ ઈસે ગતી; જો પર નમે

સો નેઅમત પાવે, આપ મન બડાઈ ન રાખે રતી. ૬૬. * બહોત ઉમ્ર ઉસકી હોવે, જીસ દીલ સખ્તી હોવે થોડી; નેકી ઉમ્રભર ઉસકી રહેવે, જીસને સખ્તી કરની છોડી; સખ્તી છોડો નરમી પકડો જૈસા નર્મ હએ રેશમ હીર; તો મુંજસે રેશમ બહોત ટીકેગા, ઈસ મુજીબ સમજો વીર. ૬૭ * કોમલ દીલ અપનેકો રખના, જ્યું કોમલ હરયાલી કુંવલા ઘાંસ; ગરદન કસ કઠીન નહીં હોના, જ્યું ઝાડ બડહે બન બાસ; જબ હોતા તુફાન ઝોરકા, તબ તરૂ સખ્ત ગીર ગીર જાએ; કોમલ ઘાંસ ખુશ લહેરાં લેવે, પવન ઉસે ન સકે ગીરાએ. ૬૮. * કોમલ દીલ તો ઐસા રખના, જૈસા કોમલ

મસકા તુપ; જીસ નેઅમતમેં ઘી હએ મીલતા, ઉસમેં લઝ્ઝત હોતી હય અનૂપ; જ્યું ખાનેમેં ઘી લઝ્ઝત દેતા, ત્યું કોમલ તાસે લઝ્ઝત પાવે તન મન; જો સંગ દીલ હો સખ્તી કરતા, ઉસકે બહોત હોવે દુશમન. ૬૯. * કલામકી નરમીસે, દીલ હય અચ્છા કએદમેં આતા; જ્યું હીર નર્મ બંધનકો અચ્છા, ત્યું નર્મ કલામસે હય દીલ બંધાતા; મુલ્કકા બાદશાહ જો ચાહે, તો રૈયતકા હાથ પાંઉ બાંધે ગરદન; દીલકો ના બાંધ સકે, દીલ વોહ બાંધે જો બોલે મીઠા નર્મ બચન. ૭૦. * નર્મ કર ભાઈ બોલી અપની, તો તુજેહ દોસ્ત કર બુજે સબ, નર્મ બોલના વોહી સીખે, જીસપર

કરમ કરે આપ રબ; નર્મ બોલે સો સબ મન પ્યારા, યેહ ફરમાયા હઝરત શાહ; જો હય હીદાયત કરનેવાલે, હકીકતકી જીનેહ બતાઈ રાહ. ૭૧. * નરમી કરનાં સબ ખલકતસે, તો સબ હોવે તેરે દોસ્તદાર; આપ કૌમકી દોસ્તી ભલી, જીનોહસે મીલના હય હરબાર; ઐશ કૌમ કબીલા અપના, દોસ્તી ભલી ઔર સંગાત; તો નીત નરમી કરો ઉનહોંસે, જીનહોંસે મીલના હય દીન ઔર રાત. ૭૨. * જો હુવા મીઠા બોલા, ઉસને નેઅમત બડી પાઈ, મીઠી ઝબાં તો ઉસકી હોવે, જો હોવે મકબુલે ઈલાહી; સભોંસે જો મીઠા બોલે, તો ખલકત દીલ પતીજે, તો સબ દીલ ભીતર હય

કીરતાર, સો હક સુબહાંન ઉસસે રીઝે. ૭૩. * ઝબાં મીઠી હયે દૌલત તેરી, હોવે સહી સબ બાઝાર; કે મીઠી ઝબાંસે ઝીયાદા હોવે, બેપારીકા બેપાર; દુનીયાં બાઝારમેં મીઠા બોલો, તો સબ દીલ તેરે હાથ આવે; તો સબ દીલમેં બસે સાહેબ રાજા, ઉસકો તું સહી પાવે. ૭૪. * જો મુરવ્વૅત ઝીયાદા ચાહે, તો સબકી બડાઈ રાખે; નમી ચાલે ઔર મીઠા બોલે, નરમીસે બાત આખે; સબ કીસીકો મોટા જાને, આપ હોવે નમાના; તો નેક ખસલત ઉસમેં આઈ, સહી દીન ઉસને પહેછાના. ૭૫. * * * *

દાસ્તાન જાહેલોંકા ઔર બેવકૂફોંકા મીગોયદ.

જાહેલોંકી સોહબત જો ઝીયાદા કરે, ઉનકો ગુમરાહી; વોહ ખુદ ડૂબા ઔર સાથીકોભી ડુબાવે, જીનકો ઉન્હે રાહ બતાઈ; જાહેલ હલાલકો હરામ કહે, ઔર પાકકો કહે નાપાક; ઐસી તરાહ રાહ બતાવે, જો આપકા દીન મીલાવે ખાક.

૭૬. * જાહેલ વોહ જીસે ઈલ્મ નહીં, ઉસકા હય પરદા ચુપ રહેને માંહીં; જો બોલે નહીં તો હય જાહેલ, ઉસકી જહાલત કોઈ જાને નાંહીં; જાહેલ વોહ જીસે નહીં માઅરેફત, બીન પહેછાનેકી વોહ કહેવે બાત; તબ લીખનેવાલે ફરીસ્તે લીખે,

કે માઅરેફત નહીં ઈસકી ઝાત. ૭૭. * અકલમંદ લડકા ભલા ઉસસે, કે જો જાહેલ હોવે બુડહા; કે અકલમંદ લડકા દરીયા પાર જાવે, જાહેલ બુડહા સો સહી ડૂબા; અકલમંદ વોહ જીસે માઅરેફત હોવે, જાહેલ વોહ જીસે નહીં પહેછાન; રબ દરગાહમેં બડા નહીં માલ ઔર ઉમરો, વહાં બડા વોહી જો હોવે સુજાન. ૭૮. * જીસ મુલ્કકા બાદશાહ અહમક હોવે, વોહ મુલ્ક શીતાબી જાએ; કોઈ છીન લેવે યા ઉજાડ હોવે, હર તરહસે બદી દીખાએ; તુજ ઘટમેં તું હય બાદશાહ, અહમક હય જો માને મનકા કહા; તો પાપ લોભ આ તુજ ઘટ બયઠે, તો યેહ મુલ્ક તેરે

હાથસે ગયા. ૭૯.* સહી બાત નસીહત સુનતે, જો તું આપ મન ગુસ્સા ખાવે; તો તેરા ગુસ્સા તું જાન, કે તુજપર બુરાઈ લાવે; સહી વ રાસ્ત જો કોઈ કેહવે, તો ગુસ્સા ન કરીએં અપને મન; સહી બાત સુનતે જો તું ગુસ્સા ખાવે, તો તું હય અપને જીકા દુશમન. ૮૦.* જો ઉલટા સમજે ઔર ઉલટા બીચારે, જો કુછ ઉસને સુના; તો મૌતકી તલખી ઉમ્રભર ચખ્ખી, સહી બીચ ઈસ દુનીયાં; જો કોઈ બાત ઉસે ભલી કેહવે, તો વોહ જાને કે યેહ હય બુરી બાત; ભલીકો ભી બુરી જાને, આપ દીલ કુડહે યું દીન રાત. ૮૧.* અહમકોંકી દૌલત જાનો, કે હય આફત લોગોંપર; કે અહમક સર

પર હાકીમ હોવે, ઉસસે ભલા સર પર ડોંગર; કે પહાડકા તો બોજ બોહતેરા, ઉસ નીચે મરના કોઈ ન જાને; કે અહમકકો તો બોજ નહીં, સબ આગે ફઝીહત કેરે સતાવે. ૮૨. * હાકીમ હોનેકી મસ્તી બડી, શરાબ પીનેસે હય અદકી; શરાબ પીવે બુરા કામ સુજે, તૈસી અકલભી હોવે ઉસકી; મદ પીએ મતવાલા હોવે, ન પહેછાને આપ ગુન ઔર નુકસાન; નીચ હાકીમ હુવા આપ નુકસાન ઢુંઢે, ઉસકા રાહબર હુવા શૈતાન. ૮૩. * જો બાતીનસે તુજે રાઝી કરે, ઉન્હેં તુજસે બડા દગા કીયા; એક જાહીલ બંદગી કરતાથા, શૈતાન આ સલામ રબકા દીયા; સાથ ગધા લાયાથા, કે ચલો

મેરાજ યેહ ભેજી હય સવારી; વોહ રાઝી
હો ચડહા સારા શહેર ફીરાયા, બાતીન
રાઝી હોનેકી યેહ ખ્વારી. ૮૪. * આલીમ
લડકા કાઝીકા થા, નીશાકર ગીરાથા
અંધ નરીંદ; શૈતાન આકર સલામ
રબકા દીયા, ઉસ હાલતમેંભી પહેછાના
ફંદ; શૈતાન દુશમન આલીમોંકા હએ,
પર ઉસકા નહીં ચલ સકતા વહાં ઝોર;
જાહેલકો તો ઐસા લૂંટે, જૈસા ઉજાડ
બનમેં લૂંટે ચોર. ૮૫. * જાહેલ તું મત
હોના ભાઈ, જાહેલકો કુછ નહીં નફા
ભલાઈ; વોહ ના દુનીયાંમેં ઈઝ્ઝત પાવે,
ન આકેબતમેં કોઈ ઉસકા સખાઈ; જો
ચાહો ખૂબી દોનો જહાંકી, તો સુનો
ઈલ્મ એક ધ્યાન; હરદમ મીલો જા

ઈલ્મકી મજલીસમેં, જીસસે પાઓ ઈલ્મે ઈરફાન. ૮૬. * * * * * * *

૬૨ બયાન ખૂબીયે ઈલ્મ.

સરદાર ઉમ્મતકા વોહી, જો કોઈ દીન મસલા જાને; હકકી રાહ ખલકતકો બતાવે, સાચ જૂઠ જુદા પહેછાને; ટોલે મને બડા વોહી, જીસે ઈલ્મ દીન સબ આયા; વોહ તો ટોલેકા ગોવાલ જાનો, જીસે ઈલ્મ નહીં સો હયવાન ગીનાયા. ૮૭. * દીન મને રૂખ ના પડે, જો આલીમ સબ મર જાય; સમંદરમેં હયે બેડી, સો માલમ બીન કૌન લંગાએ; કીતાબ ભેજા રબને, આલમ કરે બીચાર; જો મુરખ હાથ મોતી પડે, તો ખોતે

ન લાગે વાર. ૮૮. * ઈલ્મ જાયે જો મર જાએ, જો કોઈ હયે ઈલ્મ પડહા; મુશકીલ નહીં જો હયે સમજદાર, ફીર પડહે કરે ઈલ્મકો ખડા; જીસકે સીનેમેં વોહ ઈલ્મ ના હોવે, તો મુશકીલ કૌન કરે ઈલ્મ બીચાર; તો સમજો મુખ પાટ ઈલ્મસે યેહ ભલા, જીસકે સીને ઈલ્મ દીયા કીરતાર. ૮૯. * આલીમકા મર્તબા જાહીલસે બડહકર, જ્યું ચાંદ બદર ઔર સબ સીતારે; પૂરા ચાંદ સબ સીતારે છોટે, દેખો તૈસા કરો શુમારે; આલીમ જૈસા તયરાક દરીયા, આપ લંગે ઔર સાથી લંગાવે; જાહીલ પથ્થર દરીયા પેઠા, વોહ આપ ડૂબે ઔર સાથી સબ ડુબાવે. ૯૦. * નબીજીકે મુખકી

બાત, જો કોઈ કરે બયાંન; નબીજીકા તો વોહી સહી, હોતા હએ અઝીઝ જાંન; નબીજીકી બાત સો હદીસ રીવાયત, જો કરે સો હએ ખાસા; નબીજીકે ફરજંદોંકો નીત માનો, તો તુમકો શફાઅતકી બડી હએ આસા. ૯૧. * કુરઆંન પડહે દીલ રૌશન હોવે, મોઅમીન દીલ બહોત હોવે સુખ; બહોત કુરઆંન પડહે તો લાલચ ઘટે, કે લાલચ દીલકો બડા હએ દુખ; કુરઆંન પડહો જો પડહના જાનો, નહીંતો સુનો રબકા કલામ; સુનના ભી જો ના પાઓ કીસીસે, તો હરદમ લો ખુદા રસૂલકા નામ. ૯૨. * કલામે ખુદા હએ દીલકી દારૂ, કલામ પડહનેસે દીલ સહી હોવે ચંગા; દીલ રૌશન હોવે નૂર

નુરાની, જો પહેલે ગુનાહ સીયાહીસે રંગા; ભાઈ સબ દર્દકી દારૂ લીખ્ખી, દીલકે દર્દકી દારૂ હએ યેહ; કલામે ખુદા યાદ કર હરદમ પડહો, જ્યું તુમ દીલ બસે રબકા નેહ. ૯૩. * જો પડહો સો યાદ રખ્ખો, કીતાબ લીખ્ખા સો રહા બીચ કીતાબ; જબ પૂછને વાલા પૂછે, તબ જીસે હોવે યાદ સો દેવે જવાબ; યાદ વોહી જો તુમ દીલ બસે, મુંહ બોલા સબ ભૂલા જાયગા; જીસ દીલમેં ઈમાન વોહી છૂટે, બે ઈમાંન દીલ દોઝખ પાયગા. ૯૪. * આલીમ ગુનાહ છોટા કરે, તો લીખ્ખા જાય મોટા; આલીમ ઔરકો રાહ બતાવે, આપ ક્યું કીયા કામ ખોટા; આલીમોંકો ડર બહોત ચાહીયેં, કે ગુનાહ ન કરે

એક તીલ ભાર; કે આલીમ જૈસા દૂધ ખાસા, ઉસે બીગડતે ન લાગે વાર. ૯૫.* આલીમ આપ ઈલ્મ બખાને, ઔર ઈલ્મ પર કરે બડાઈ; તો ઉસને આપ ઈલ્મકો અએબ લગાયા, ઉસકી કુછ ના હોવે બડાઈ; પૂરા આલીમ જો બહોત જાને, સો જાને કે થોડા હએ મુજ ઈલ્મ; તો દોનો જહાંમેં આપ રહેમાન, બુજો રાખે ઉસકી શર્મ. ૯૬. * આપ મશહુર હોનેકે કપડે પહેને, ઔર બડી બડી બાંધે પાગાં; પઘડી પીછે સમલા છોડે, ઔર ખૂબ બનાવે આંગાં; કોઈ રંગ ફકીરી કપડા પહેને, આપ બેસ સારા કીયા તયસા; યેહ સબસે મન અભીમાન બડહે, કેમયેં હુવા હું અયસા. ૯૭.*બડાઈ કરની મર્દકી,

કે ઈલ્મસે ગાજે આપ;યેહભલા હયે ઉસસે, જો કેહેવે કે અયસા બડા થા મેરા બાપ; ખૂબી ઈલ્મકી જીસમેં આઈ,કયામતકે દીન વોહ કરેગી ખલાસ; મા બાપ ભાઈ સબ ભાગ જાએંગે, જોરૂ બચ્ચે કોઈ ન આવે પાસ. ૯૮. * તવકકા આલીમકા હએ રેહેમતે ઈલાહી, સો ઈલ્મી હોકર કરે કીરીયા; ઔર જો ઉસસે સીખે સહી રાહ ચલે, કે આલીમ તો હએ ઈલ્મકા દરીયા; જૈસા રાહબર સહી રાસ્તા દેખ, વોહ ચલે ઔર ચલાવે; તો ભલા ઈલ્મી વોહ જો, આપ પાલે ઔરોંકો પલાવે. ૯૯. * બડહોંકી મજલીસ કોટ હએ; બૂજો ઉસ ઠામકે કલામકો, કે ઉસ ઠામકી બાત વહીં રહેવે, ન પહોંચે ખલકત આમકો;

બડહોંકી મજલીસમેં જો બાત હોવે,
સો ના કહીયેં ફીર બાહીર; યેહ નસીહત
યાદ રખ્ખો, ફરમાયા સાહેબે ઈસરાર.
૧૦૦. * જો હોવે સબ ઈલ્મોમેં કામીલ,
તો બીન પહેછાને ન કહેવે બાત; અપના
ભેદ કીસે ન કહેના, જો ખુદાને કામીલ
કી હએ ઝાત; યેહ નસીહત સુનો યાદ
રખ્ખો, અપના ભેદ કીસે ન કહેનાં;
જ્યું હીરા માણુક અમોલ, સો અહમક
હાથ નહીં દેનાં. ૧૦૧. * એક નુકતા
માઅરેફતકા, ઉસકો કોઈ ન પહોંચે
અમલ; જીસને પહેછાના ઉસ નુકતે કો,
ઉસકે ઈમાનમેં કભી ન હોગા ખલલ;
બીન પહેછાને ભૂલા કહેવે, હર હએ
આગ હર હએ પથ્થર હર હએ પાની;

ચાંદ સૂરજ સૂરતે ઈન્સાં, બીન પહેછાને સબ કહે કહાની.૧૦૨.*(વાહદહુલાશરીક, વોહ ભૂલા ખુદાકો, ખુદા તો હચ્એ નીરાકાર, સબ જગેહ હાઝીર, દેખતા હચ્એ, સુનતા હચ્એ ઉસકી સૂરત નહીં, બુતપરસ્તી કરે સો ભૂલા, બંદગી કે લાયક યેહી ખુદા હચ્એ, જો મારે રોઝી દેવે ઉસકી હમેશાં કરનાં બંદગી.બંદગીકે લાયક યેહ માલીક હચ્એ, દૂસરા નહીં, દૂસરેકી બંદગી કરના લાયક નહીં, યેહ હચ્એ બડી ભૂલ. જીસને ઝમીનો આસમાંન પયદા કીયા,સબકો રોઝી દેતા હચ્એ,ઉસકી હમેશાં કરો બંદગી. જીસને બે સતું આસમાં પયદા કીયા, ઉસમેં ચાંદ સૂરજ તારે જડતર કીયા, ઔર ઝમીંમેં

તરેહ તરેહકા મેવા રખ્ખા હચ્એ, ઔર બહોત નેઆમતેં રખ્ખી હચ્એં, બે શુમાર, સબ ખલ્કકે વાસ્તે. ઐસે સાહેબકો છોડ કર ક્યું કરતે હો દૂસરેકી બંદગી. ઐસે ખુદાકો છોડ કર દૂસરેકી બદંગી કરતે હો, ઉન્હોંને ક્યા પયદા કીયા, સો સોંચો દીલમેં, ખુદા તો હચ્એ શાહેનશાહ, સબકા હચ્એ માલીક, ઉસકી બંદગી કરના સજાવાર હચ્એ. *) માઅરેફતકા, એક નુકતા જો મુરશદ જીસકો બતલાવે; સો વાસીલ હોવે ઝાતે હકમેં, અસ્લ અપનેકો પાવે; જીસને દીલસે ખોયા ઈસ નુકતેકો, ઉસને ખોયા અપને રબકો; યેહ સુનો સમજો હરદમ બીચારો, મૌલા ફરમાતા હચ્એ સબકો.

૧૦૩. * મર્તબા ઈલ્મકા, સબ હુનરસે હએ આલા; કે ઈલ્મસે તો રબ પહેછાના, જીસને અપના દીલ ઉજાલા; ઔર હુનર કમાઈ સબ ફના હોવે, પહેછાન ખુદાકી રહેવે બાકી; યેહ સુનો સમજો યાદ રખ્ખો, ફરમાયા કૌસરે સાકી. ૧૦૪. * જો જો હુનર દુનીયાંકા, સૌ આખીર સબ હએ બાતીલ; હક બીના જો ઔર હુનર હએ, ઉસકા દીલસે હોના કાતીલ; ખુદા વાહદહુલાશરીક હએ, મોહમ્મદ નબી હએ ખુદાકા રસૂલ; નૂર ઝહૂર સબ ઉસકા દીખતા, જો સમજા સો હુવા મકબૂલ. ૧૦૫. * ઈલ્મકી બાદશાહી જીસને પાઈ, સદા રહેગી, નહીં આવે ઉસે ખૂટ; ઔર માલ સબ લૂટા જાવે, ઈલ્મકી દૌલત ન

સકે કોઈ લૂટ; જો દૌલત દુનીયાં તું પાયગા, સો છોડ જાયગા ઈસ દુનીયાં ઠામ; ઈલ્મ દૌલત તુજ સંગ આયગી, ઉસસે પાયગા જનૅત મુકામ. ૧૦૬. * હર ચીજ઼કો એક મર્તબા કમાલ હયે, જીસકો કહીયેં પૂરા પૂર; ઈલ્મ મર્તબા પૂરા તબ હોવે, જબ હલીમીકા ઉપર બરસે નૂર; આલીમકો જો હલીમી આઈ, તો ઉસકા ઈલ્મ હુવા તમામ; કે જો પૂછે ઉસે યેહી દીન બતાવે, કે હલીમી બીન ન હોવે કામ. ૧૦૭. * ઈલ્મ મજલીસમેં અયસા મીલના, જયું શકૅર મીલતી હએ સંગ દૂધ; જબ ઈલ્મમેં હીલ મીલ જાવે, તબ પાવે દીલકી મકસૂદ; મન અરફકા ભેદ ઈલ્મમેં, સો પીર કામીલસે પાવે; જો રૈન દીન મીલો ઈલ્મકી

મજલીસમેં, તો ભેદ મુરશદ બતલાવે. ૧૦૮. * ઈલ્મકી મજલીસ તો અયસી ભાઈ, જયસી હએ બેહીશ્તકી બાડી; જો દુનીયાંમેં બેહીશ્ત દેખા ચાહો, તો ઈલ્મ મજલીસમેં બયઠો દેહાડી; બેહીશ્ત તો હએ જગેહ પાક લોગોંકી, બેહીશ્ત ચાહો તો રખ્ખો પાકી; બીના ઈલ્મ પાક કયું હોવેગા, યેહ ફરમાયા કૌસરે સાકી. ૧૦૯. * ઈલ્મ મર્તબા દરીયા જયસા, જીસકા વાર ન પાર; બહોત ગહેરા હએ બેહદ ઊંડા, ઉસમેં ચીઝેં હયેં બેશુમાર; જો કોઈ ઈસમેં ગોતા ખાએ, ઔર આપ ફના હો જાએ; સોહી અમોલ સાંઈ અપના, મોતી ઉપર લેઆએ. ૧૧૦. * * * *

દાસ્તાને જુલ્મ મીગોયદ.

જુલ્મકે અંધેરેસે, જાનો ઈમાનમેં હોવે અંધેરા; જુલ્મ કરના છોડ ભાઈ, તો રૌશન હોવે ઈમાન તેરા; જુલ્મ ઔરોંપે કરે, કે ગુનાહ કરે જુલ્મ ઉપર આપ; તો દોનોં જુલ્મસે જાનો, ઘટે તેરે ઈમાનકા પરતાપ. ૧૧૧. * જુલ્મ મર્દકા ઉસ મર્દકો અયસા ગીરાવે, જો ફીરકર ઉઠના હોવે મુશકીલ; તલવારકા મારા ચંગા હોવે, ન હોવે ચંગા જીસકો મારે ઉસકા આમાલ; આગ જલાવે બાઘ મારે તૂરી ઢાલે, ઔર હાથી જીસપર દાંત દીયા; યેહ સબ જ઼ખ્મ ચંગે હોવે, ન હોવે ચંગા જીસકો મારે ઉસકા કીયા. ૧૧૨. * જાલીમકી ઉમ્રકા સાયા છોટા,

બહોત દીન નહીં વોહ ઠયરેગા; જુલ્મકા કામ જીસને કીયા, મજ઼લૂમસે વોહ આગે મરેગા; જુલ્મસે જાલીમકા ઘર, દેખો બહોત દીન ના બસે; મજ઼લૂમસે વોહ આગે મરે, મજ઼લૂમ બયઠા ઉસ ઉપર હંસે. ૧૧૩. * જુલ્મ કરતે ડરો ભાઈ, જુલ્મસે ન જીતા કોઈ; જીસપે જુલ્મ હુવા વોહ તો ઠયરેગા, જો હએ જાલીમ વોહ પહેલે મરેગા; જીસ કીસીપર જુલ્મ હોવે, ખાલીક ઉસકી લેવે દાદ; હક કીસીકા જાયા ન જાયગા, રબ સબકી સુને ફરીયાદ. ૧૧૪. * જુલ્મ જાલીમકા ઉસ જાલીમકો, ખીંચ લે ચલે હલાકી તરફ; જુલ્મસે વોહ હલાક હોવે, યેહ સહી કર માનો શાહકા હરફ;

ભાઈઓ અદલ ચલો જુલ્મ છોડો, પર દુખ દેનેસે આપ મન વાર;પર દુખ દેવે સો આપ દુખ પાવે, યેહ ફરમાયા સાહેબે દુલ દુલ સવાર. ૧૧૫. * જુલ્મસે આખીર બુરાઈ હોવે, જાલીમ કુછ ન પાએગા ખએર; કે જાલીમપર હએ લાઅનત ખુદાકી, ઉસપે ન હોતી હએ રબકી મહેર; જો બીજ બોવે સો ફલ પાવે, આંમ બોવે તો ફલે આંમ; ઈમલી બોવે તો ઈમલી ફલે, જો અમલ કરે સો આવે કામ. ૧૧૬. * જાલીમકોતો અજાબ યેહ હએ, કે જાલીમ શીતાબી મરે; દુનીયાં શીતાબી છોડ જાવે, જીસ કારન વોહ જુલ્મ કરે; હાથ ગસતા જાલીમ જાવે, કે હાય મયેં કાહેકો જુલ્મ કીયા; જીસ

કારન કીયા સો છોડ જાતા હું, અબ તો દુખ પાએગા મેરા જીયા. ૧૧૭. * બુરા હએ વોહ આદમી, કે જીસસે ડરતે હંય સબ આદમી આપ મન; કે ભલા બુરા સબ ઉસસે ડરે, જીસકા હોવે જુલ્મ લચ્છન; જીસસે સબ ડરે વોહ બુરા કહેલાવે, કે વોહ તો ખુદાસે નહીં ડરતા, તો જીસસે સબ ડરે સો હએ બુરા, અયસા કામ કાહેકો કરતા. ૧૧૮. * નજદીક ન રેહનાં કઠીન લોગોંકે, કે જીનોંહને બુરા કસબ લીયા; જીયાં કરે ઉસપાસ ન રેહના, જો રહા ઉસકા જીયાં કીયા; રહીયેં નેક પડોસ દેખકે, ગુનાહ ન કરે રબકા ન આદમકા; કે ગુનેહગાર પડોસસે હએ બલા આતી, છોડો પડોસ જાલીમકા. ૧૧૯. * જો કઠીન

હોવે ઔર કડવા બોલે, ઉસકી તો ખુ
નાપાક; અયસી ખુઓંસે સહી બુજો, કે
વોહ આખીર હોવે હલાક; કઠીન હોના
ઔર કડવા કહેનાં, ઐસી ખુ ન સીખો
ભાઈ; યેહ નસીહત યાદ રખ્ખો, મૌલાને
હયે ફરમાઈ. ૧૨૦ * ખાનેકી કડવાઈ
ખટાઈ દેખો, જયસી મન ન ભાવે; યેહ
તો ભલી હયે ઉસ ખટાઈસે, જો ખટાઈ
બોલનેમેં આવે; યેહ સુનો સીખો યાદ
રખ્ખો, બોલનેસે ન કરો કીસીકા દીલ
ખટ્ટા; દુનીયાંમેં વોહી તૌફીક પાએ, જો મીઠા
બોલા ન બોલા કડવા ખટ્ટા. ૧૨૧. * હલકા
કરનહાર મર્દકો, સહી હયે ઉસકે દીલકી
સખ્તી જાન; જો કોઈ સબ સાથ સખ્તી
કરે, તો ઉસ સાથ ભી સબ સખ્તી કરે

પહેછાન; તો જીસ સાથ સબ સખ્તી કરે, વોહ તો આખીર હલાક હોવે સહી; તો સખ્તી કીસીસે ન કરીયેં, યેહ ખાસી નસીહત મૌલાને કહી. ૧૨૨. * * * *

બયાને ખૂબીયે અદલ મીગોયદ.

મુલ્કકી બાદશાહી કાયમ રહેવે, જો અદલ કરે સુલતાંન; જો બાદશાહને અદલ છોડા, તો બાદશાહી હુઈ વએરાંન; અદલસે ઘર ભી બસે. સુનો ભાઈ ઘરબારી; અદલસે થોડી બહોત, બસે દુનીયાં સારી. ૧૨૩. * ઉસ બાદશાહકી દૌલત બડહે, જો અદલ ચાલ ચલા; જીસ બાદશાહને અદલ છોડા, ઉસને આપકા ઘર ઘાલા; મુલ્કકા માલીક તો

આપ હએ સાહેબ સરજનહાર; મુલ્ક લે આદીલકો દેવે, જાલીમ હોવે ખ્વાર. ૧૨૪.*આદીલ બાદશાહકા સાયા અયસા, જયસા સાયા હએ રબકા; કે આદીલકે સાયે તલે આરામ પાવે, દીલ ખલકતકા; ઈસ કાયા નગરીમેં બાદશાહી તેરી, અપને પર કર અદલકા સાયા; હલાલ હરામ ગર પેહછાંન ચલેગા, તો આરામ પાયગી તેરી કાયા. ૧૨૫. * આદીલ વોહ જો અયસા સમજે, કે યેહ ખલકત સબ હએ રબકી; તો કીસીકા દીલ આઝુર્દા ન કરે, દીલમેં રખ્ખે મોહબ્બત સબકી; જો શયતાની ખતરે ચોર હએ, સો દીલકે મુલ્કસે નીકાલે દૂર; તો આબાદ હોવે મુલ્ક ઉસકા, દીલમેં રૌશન હોવે રબકા

નૂર. ૧૨૬. * બાદશાહકા જુલ્મ ભલા હએ, રૈયતકે પ્રપંચસેથી; એક તરહસે વોહ જુલ્મ થોડા, રૈયત પ્રપંચ કરે હોએ જેતી; જબાં તેરી હએ બાદશાહ બયઠા, વોહ તુજપર ન કરે અઝાબ; જો કરે તો ભી ભલા ઉસસે, કે જો પાંચ તુજેહ મીલ કરે ખરાબ. ૧૨૭. * હક બાત સુન કબૂલ કરની, યેહ ભી હએ દીન નીશાન; દુશમન કહે યા દોસ્ત કહે, યા કહે કોઈ ઈનસાન; ઉસને તુજેહ ચોટ હથ્યારસે કી, તું આપ હાથ કર હથ્યાર સોહી; હક બાત સુન કબૂલ કર આપ મન લીખ, કેહનહાર મત દેખ હોવે કોઈ. ૧૨૮. * દીલકો જો સખ્ત ગફલત, સો પેટ ભર ખાનેસે હએ આતી; પેટ ભર ખાનેસે

ઈલ્મ ઘટે, ઔર સુધ બુધ હચ્એ ઉસકી જાતી; ભાઈ! બીન ખાને ન જીયે કોઈ, થોડા ખાનેકી કરીયેં આદત; હરાંમ હોવે ખાનાં જો અયસા ખાવે, કે ન કર સકે રબકી ઈબાદત. ૧૨૯. * બાદશાહોંકા ખાનાં હોઠ જલાવે, સમજ હોવે સો સીખા; દીલ તાજા ન હોવે ઉસસે, હોઠ જાને ખાટા મીઠા તીખા; હલાલ ખાનેસે દીલ તાજા હોવે, હલાલ ખાના તો હચ્એ મીઠા; જીસને ખાઈ રોટી હક કમાઈકી, ઉસને અનંત સવાદ દીઠા. ૧૩૦. * દીલકો રૌશની હચ્એ હલાલ ખાનેસે, ચેતો ભાઈ કરો આર હલાલ; ઉસકા ઈમાન દીલ દોનોં અંધેરા, જો કોઈ ખાવે હરામ માલ; ઈસ ઘટ મંદીરમેં કંદીલ દીલ હચે, જો

હુવા અંધેરા તો ઈમાનકી ખોટ; હુઈ અંધેરી નગરી કોઈ કીસે ન સૂજે, પાંચ ચોર મીલ કર લૂંટે ચોટા ચોટ. ૧૩૧. * જીસકો હકને બુઝોર્ગી દી, દુનીયાંકે બહોત લોગ ઉસકે તાબે આવે; તો લાઝીમ હએ ઉસે ઈનસાફ કરના, જો કીસીકા દીલ નહીં દુખાવે; તો ઉસકા મર્તબા જ઼યાદા હોવે, સબ રહે ઉસકે ફરમા બરદાર; ઈનસાફસે ઈજ઼્ઝત પાવે, યેહ ફરમાયા શાહે દુલ દુલ સવાર. ૧૩૨. * * *

દર બયાને દુનીયાં મીગોયદ.

દુનીયાં ઘર માતમકા હએ, જીસે દેખો સો રોતા હય જારો જાર; ગફલતકા ડટ્ટા કાનોંસે નીકાલો, તો સુનો કયસી પડી

હચે પુકાર; કાઠ સીર કરવત ફીરે પથ્થર ટાંકે, યેહ દોનોં કયસે કરતે હચેં શોર; બહેતે પાનીમેં આવાજ઼ કયસા, ઉમ્ર કટી જાતી સો રોતી હચે જોર. ૧૩૩. * ભૂલા વોહ જો કોઈ દુનીયાં રીજા, જ્યું પ્યાસા દેખે વેલા ધૂપ; કે જંગલ સારા ભરા હચે પાની, યેહ તો ધૂલ દીખે હચે પાની રૂપ; દુનીયાં સબ ધૂલ હચે, દુનીયાં માલ ગાડો વોહ ભી હચે ધૂલ; ઈસ ધૂલકો સોનાં ચાંદી માણુક દેખે, યેહ તુમ્હારે દેખનેમેં પડી હચે ભૂલ. ૧૩૪. * પાનીકી પ્યાસસે, માલકી પ્યાસ જાનો હોવે સખ્ત; માલકી પ્યાસ ઘડી એક ન બૂજે, પાનીકી પ્યાસ હોવે કોઈ વખ્ત; જીસકો પ્યાસ માલકી હુઈ, ઉસને પ્યાસમેં-

ખોઈ સારી ઉમ્ર; કભી નહીં પેટ ઉસકા ભરે, જો સબ માલ પાવે જીતના હએ દુનીયાં ભીતર. ૧૩૫. * માલપર કરે બડાઈ, ઔર સબ દીખાવે ઘોડા હાથી; યેહ બડાઈ હય દો દીનકી, આખીર નહીં હોવે સંગાતી; જો હકપર કરે બડાઈ, સદક ઈમાન પર ગાજે; કુફ્રસે ઈમાન અચ્છા બૂજે, યેહ બડાઈ નીત બીરાજે. ૧૩૬. * જો દૌડ કરે આપ દૌલત કારન, ઔર ઉમીઁદ રખ્ખે બગએર ખુદા; તો દૌડ ઉસકી ગુમરાહ હોવે, મકસૂદકો ન પોંહચે વોહ કદા; આસા ન કરો બંદેસે, જો બંદા આસ કરે ઉસ પીછે જાવે; તો જયસા સાયા કીસી પીછે ચલે, વોહ જા આપ મંદીર દાખીલ હોતે મીટ જાવે.

૧૩૭. * ગમ ઉસકો બડા હોવે, જીસકી બડી હોવે દુનીયાંમેં ઉમ્મીદ; ઉમ્મીદ ઉસકી પૂરી ન હોવે, જો કાલે બાલોંસે હોવે સુફેદ; દુનીયાંકે ગમને કાલે સુફયદ કીયે, સુફયદ આમાલ નામા કીયા સીયાહ; દુનીયાંમેં આ કયા સૌદા કીયા, યેહ તેરી અકલ વાહવાહ જીયા. ૧૩૮. * બીગડા સૌદા ખરાબ હુવા, કે જીસને બેચા આપકા દીન; કે દીનકે એવઝ કીમત દે કર, જૂઠી દુનીયાં દૌલત લીન; અયસા કામ વોહી કરે, જીસકે સીનેમેં પડા અંધાર; કે સોના ચાંદી બેચ કર, મોલ લીયા ભંગાર. ૧૩૯. * દુનીયાં બેચ યેહ ફાની હય્એ, ઔર મોલ લે આકે બત ઠામ; દુનીયાં તેરે સંગ ન રહેગી,

ખૂબ આકેબત મુકામ; દુનીયાં દીન ચાર હએ, ચેત તું છોડ જાએગી; ઈસે બેચ આકેબત બસાલે, વોહ તુજે કામ આએગી.

૧૪૦. * નેક બખ્તકો ગમ આકેબતકા, દુનીયાંકા ગમ ખાવે બદબખ્ત; કે દુનીયાં પ્યારી હએ બદબખ્તકો, નેક બખ્તકો પ્યારી હએ આખેરત; નેક બખ્તકો નેક બુધ સૂજે, ચાહવે આખેરત જો સદા બીરાજે; બદ બખ્તતો દુનીયાં ચાહવે, છોડ મરે જો સદા ન આવે કાજે.

૧૪૧. * દુનીયાંકી નેઅમતોંસે, ખૂબ સવાબ આકેબત કેરા; આકેબત સદા બાકી રહેગી, દુનીયાં ફના હોવે સવેરા; જો તુજેહ ખુદાને અકલ દી, તો દુનીયાં કો ન કર પ્યાર; કે જો ઠામ છોડના વહાં

ઘર કરે, અયસા કામ કરે ગંવાર. ૧૪૨. *
ભલી ઔરત વોહી જાનો, જો આપ મર્દ કરે દીલી પ્યાર; તો ફરજંદ ભી હોવે ઉસસે, મર્દ હોવે બખ્તાવર; ઈસ દુનીયાંમેં વોહ ઔરત બહોત બદકાર, એક મર્દ નહીં નીભાયા; પલમેં એક છોડ દૂજા કીયા, ગંવાર વોહ જો ઉસ પર લુભાયા. ૧૪૩. *
જીસને આપ માલ જમા કીયા, ઔર અપની દૌલત ખુદને નહીં ચખ્ખી; વોહ હાથ મલતા ખુદ ઉઠ જાવે, જ્યું શહદ ન ખાયા મખ્ખી; હાથ મલતી દેખો મખ્ખી, ચેતો ભાઈ દુનીયાં સંગ ન આવે; તું આકેબતકી કમાઈ કયું નહીં કરતા, મુરખ આપ જનમ તું કયું ગમાવે. ૧૪૪. *
કભી ખુશી નહીં રહેતી ઉસકો, જીસ દીલ

ભરા હએ દુનીયાં ગમ; દુનીયાં ગમસે વોહ અંધા હોવે, પલ પલ અદકા ન હોવે કમ; દુન્યવી ગમસે દીલ ખાલી રખ્ખો, ઘટાઓ મોહબ્બત દુનીયાં સંગાત; જીસ દીલ મોહબ્બત દુનીયાં ભરી, ઉસકે હાથસે દીન સહી જાત. ૧૪૫. * બુરા કામ વોહ જાનો, જો બુરાઈસે હોવે નજ઼દીક; ચોર શરાબી ઔર બ્યાજ ખાનેવાલા, યેહ તીનો બુરે હંએં તેહકીક; ઔર ઈનસે જો નજ઼દીક, સો દુનીયાં પ્યારી ઔર પૈસા; યેહ દોનો બુરે ઈસ પૈસેસે, જલ્દ આવે બુરા નતીજા. ૧૪૬. * વોહ શય બુરી દીખે, જો સબ જગેહ નજ઼ર આવે; જીસ શયસે કામ દાયમ પડે, ઉસસે કયું દીલ ઉઠાવે; મીઠા નામ તો

સરજન હારકા, હરદમ જપે ઉસે ઈમાની; પેટ ન ભરે કભી જપન હારા; હકકે નામકી તો યેહ નીશાની. ૧૪૭. * બુરા કામ વોહ જાનો, જો હોવે શરાસે દૂર; ચોરી કરે બ્યાજ ખાવે શરાબ પીવે, ન હોવે ઉસ મુખ નૂર; બુરા નહીં જો હલાલ કમાઈ કર ખાવે, કયા હુવા જો લોગ કહે મજ઼દૂર; બુરા વોહી જો હરામ કમાવે બડા કેહલાવે, શરમીંદા હોગા રબ હુઝુર. ૧૪૮. * આદમીકા પેટ દુશમન હએ, દેખો ભાઈ ચેત સવેરા; પેટ લાલચ કારન આદમી, બુરા કામ કરે બોહતેરા; ઈસ દુનીયાંમેં બુરા કામ, આદમીકો હએ પેટ કરાવે; પેટ કારન આકેબતકી ખૂબી, બંદેકે હાથસે જાવે. ૧૪૯. * જો ખાલી

હાથ ઔર ભૂખા હોવે, ઉસકી હોવે અયાલ; વોહ તો ધંધા બહોત કરે, કે તંગ હએ ઉસ પર હાલ; યેહ બાત બતાઈ મૌલાને, સુન રખ્ખો સબ મન; કે ભૂખા ધંધા બહોત કરે, ઉસકા સુખ ભાગા તન મન.

૧૫૦. * ખૂબ બખ્ત તો ઉસકા જાનો, જીસકો દુનીયાં બીચ ન જોરૂ ઔર છોરૂ; કે ઉસકે દીલમેં તો ગમ નહીં આવે, કયા ખાયેંગે લડકે ઔર જોરૂ; દુનીયાં ગમ જીસ દીલ નહીં, રબકી યાદ બસે ઉસ દીલ ભાંડે; દુનીયાં દીન દોનો એક જા ન હોવે, ન સમાવે એક મ્યાન દો ખાંડે.

૧૫૧. * ખુશી ઔર આરામ ચાહો, તો આરામ વહાં જહાં નહીં ડર; દુનીયાંમેં તો બહોત હલાકી, આરામ કહાં ઈસ

દુનીયાં ભીતર; એક દીન ખુશીસે ઢોલ બજાયા, દૂજે દીન કોઈ મુવા હુવા ગમ; ભલી ખુશનૂદી આકેબત કી, દીન દીન બડતી નહીં હોગી કમ. ૧૫૨. * મા બાપસે જો ફરજ઼ંદ બીછડે, તો યેહ દુખ જલા વનહાર; કલેજા જલે મા બાપકા, ઈસ આગકા નહીં ઉતાર; જો ફરજ઼ંદ મરે મા બાપસે આગે, તો બડહા દુખ હોવે બાપ ઔર માઈ; કલેજા જલે નયનોંસે પાની ચલે, ઈસ દુખસે તબ છુટે જબ મૌત આઈ. ૧૫૩. * આદમી આપ મન સબ દુનીયાં ચાહવે, જીતની નેઅમત હએ હર જાત; જીતના દીલ ચાહવે સો સબ કહાંસે પાએ, કે સારી દુનીયાં ન આવે હાથ; દીલકી આસ તો

પૂરી હોવે, જો આસ છોડ હોવે નીરાસ;
પર આસ છોડ ગની હો બયઠો, આસા
છોડો તો ફલે સબ આસ. ૧૫૪. *
જીકો આરામ નાઉમ્મેદીમેં હય, બહોત
ઉમ્મીદ રખ્ખો તો આરામ નહીં હએ;
આસ સબ છોડો તો હોવે જીકો આરામ,
કે દુનીયાંકા સંઘરા કભી ન હોગા તમામ.
૧૫૫. * જીસકે હાથ હુનર હએ, વોહ
કરે રોજ઼ગાર; ઉસને બહોત ખઝાના
પાયા, ઔર ગંજ પાયા બેશુમાર; કુવાભર
ખઝાનાં ગાડો, વોહ ખઝાનાં ભી આ
ખીર ખૂટે; હુનર બડા ખઝાના જાનો,
યેહ તાર કભી નહીં ટૂટે. ૧૫૬. * દુનીયાં
મીતામેં અએબ બોહતેરા, જો લુભાયા
સો ન દેખે; એક અએબ તો અયસા

ઉસમેં, જો ઘેલા સમજે ઔર અંધા પરખે; દુનીયાં મીતા બીછડતે, ન લગતી દેખો કુછ દેર; કભી દુનીયાંદાર રહેવે ઔર મીતા જાવે, કભી મીતા રહેવે તો મરે દુનીયાંદાર. ૧૫૭. * જો કામ કરોસો બીચારો, કે યેહ કામ મઍં નીભાઉંગા કીસ રીત; કે ઈસ કામસે મઍં કયા નફા પાઉંગા, જીસ પર મઍંને બાંધી હએ પ્રીત; તો કીસી કામમેં ખતા ન ખાવે, વોહી કરે જીસમેં હોવે ગુન; તો કુછ ગુન નહીં ઈસ દુનીયાં ધંધેમેં, સાચી બાત કહું ભાઈ તું સુન. ૧૫૮. * દુનીયાં દેખો જાયે ચલી, યેહ હએ દો દીનકા બહાર; શાહો ગદા વ અદના આલા, નહીં કીસીકો ઈસમેં કરાર; ચેત સંભાલો

મોઅમીન ભાઇઓ, જબ લગ નહીં આએ મૌતકીવાર; તબ લગ પાની સીંચો નેક બંદગીકા, તો તુમ્હારી જીંદગીકા બાગ સદા રહે ગુલઝાર. ૧૫૯. * ગુમરાહ હુવા વોહ જીસને આપ ભેદ કહા બુરેકે સાથ; કે બુરા તો બુરાઈ સીખાવે, ઔર કુછ ન લાગે હાથ; બુરેકો અપના ભેદ ન કહેના, બુરા વોહ જીસકા દીન બાતીલ; યેહ થોડી બાત ધ્યાનસે સમજો, યુંહ ચલો જયસે હો કામીલ. ૧૬૦. * ગુમરાહ હુવા વોહ જીસને દીનસે દુનીયાંકો ઝીયાદા ચાહા; દુનીયાંકે કામ કરતે જીસને, દીનકા સો કામ ગંવાયા; પહેલે તુજેહ દુનીયાંમેં સરજા, કે આકેબત કારન કરે કમાઈ; તો વોહ સહી ગુમરાહ

હુવા, જીસને દુનીયાં કારન આકેબત ગંવાઈ. ૧૬૧. * ગુમરાહકો ગુમરાહીમેં છોડો, ઉસકા નહીં કુછ ઈલાજ; જીસકો ખુદાને ગુમરાહ કીયા, વોહ રાહ ન પાવે બાજ; આંખેં અંધી ઈલાજ કરે, તો ચંગી હોવે જાન; જીસકા સીના અંધા ઈલાજ નહીં, જો ફીર કર આવે લુકમાન. ૧૬૨.

દર બયાને બંદગી વ નેકી મીગોયદ.

નમાજ઼ પડતે જો કાહેલી કરે, ઉસે ઈમાન થોડા; દુનીયાંમેં તો બહોત લુભાયા આકેબત કામ છોડા; નમાજ઼ બંદગીસે કાહેલી કરે, ઔર કરે દુનીયાં ધંધા; તો ઉસપે ઈમાન નહીં, જીસકા હએ તું બંદા. *

૧૬૩.* બડી ફજ઼્ર જાગ ઔર બંદગી કર તો તું નેકી કમાયા; જો ઈસ વખ્ત જાગા, સો બંદગીસે નેકી પાયા; સુબોહ હોતેહી જાગો, ભાઈ કરો જ઼ીક્રે ઈલાહી; નમાજ઼ તસબી બંદગીસે, હોવે દીલ સફાઈ. ૧૬૪. * જો નમાજ઼ બંદગી હકકી કરે, સો ઉઠે બીચ અંધેરી રચ્એંન; સો નફલ નમાજ઼ પાંચસે અદકી કરે, કે પાંચ તો હચ્એ કર્જ઼ દેંન; વચ્એસી નમાજ઼ રાતમેં કીયેસે, રૌશાન હોવે ઉસકા દીસ; ઉસ રૌશાનીસે કામ અયસા સુજે, જો ન હોવે ઉસ પર રબકી રીસ. ૧૬૫. * અચ્છી બંદગી ઈબાદત વોહ, જો સબસે છુપા કર કરીચ્એં; કીસી બંદેકો ન જતાઈયેં, અપને ખુદાસે ડરીયેં; બંદગી નેકી ખુદા કારન કરીયેં, ન બડા કરના

અપના નામ; જો ખુદા કારન કામ કરીયેં, તો દરગાહમેં હોવે કુબૂલ તમામ. ૧૯૬. * જીસને ઉમ્ર લંબી પાઈ, ઔર સારી ઉમ્ર રચેંન દીન બંદગી કી અલ્લાહ; તો નબીયોંકે સરોપા જાનો, ઉસ બંદેકો સહી મીલા; નબીયોંકો બડાઈ રબને દી, સબ ઉમત પર કીયે સરદાર; તો જો કોઈ ચલની ઉનોંહકી ચલે, સો મકબૂલ હોવે રબ દરબાર. ૧૯૭. * ગુઝરી હુઈ ઉમ્રમેં જો કામ ન કીયા, સો આખીરમેં કરલે શીતાબ; ઈતની ઉમ્ર ગઈ બાકી જાએગી, ક્યું સોતા હએ દર ખ્વાબ; ઉમ્ર દેખો જાએ ચલી, ચેતો કરો નેક કમાઈ; દુનીયાં બાજારમેં કોઈ કમાયા, કીસને પુંજી આપ ગંવાઈ. ૧૯૮. * રૌશાન

કર ભાઈ કબ્ર તેરી, કે નીત ઉઠ નમાજ઼ કર બીચ રએંન અંધેરી; અંધેરી રએંન બીચ નમાજ઼ કીએસે, રૌશાન હોવે સહી કબ્ર તેરી; નમાજ઼ નફલ કર આધી રાતકો, કે ખુદા બીન ન બૂજે કોએ; મૌલા ફરમાવે કે કબ્ર તેરી, ઈસ નમાજ઼સે રૌશાન હોએ. ૧૬૯. * મોંઅમીન મુખ પર હો નૂર ઝીયાદા, જો બીચ રાત ઉઠ કરે કમાઈ; રાતકી બંદગી દીનકો દીખે, કે કરનહારકે મુખપર હોવે રૌશાનાઈ; ક્યામતકે દીન, કોઈ મુંહ કાલે કોઈ મુંહ હોવે સુફએદ; સુફએદ વોહ જીસને રાતમેં બંદગી કી, સચ્ચી નીયઁતસે ઉસને પાઈ ઉમ્મેદ. ૧૭૦. * સબ દીન પીછે રાત હએ, દીનકો કર આપ કમાઈ ધંધા;

રાતકો બૈઠ આરામસે, જપ ઉસકો જીસકા હએ તું બંદા; દુનીયાં લોગ કહે પેટ ધંધા લગા, કબ બયઠે હમ ખુદાકે ગેલ; મૌલા ફરમાવે જીસ વકત ધંધા નહીં, રબકો યાદ કરો બીચ અંધેરી લએલ. ૧૭૧. * મેઅરાજ ખુદાકા રસૂલ પાયા, જીસને સબ રાત કી હકકી બંદગી; સો મેઅરાજ મોંઅમીનકો હોવે, જો દીલસે નીકાલે સબ દુનીયાં ગંદગી; રાતકો જાગો એક ધ્યાનસે, પએરવી રસૂલકી કરે કીરદાર; તો ઉસ મોંઅમીનકો મેઅરાજ હોવે, અપને રબકા દીદાર. ૧૭૨. * રએન મર્તબા બહોત બડા હએ, સબ ખલ કત પાવે આરામ; પીર પએગમ્બર વલી ઔલીયા, રાત બંદગીસે સબ પાયા

નામ; મેઅરાજ રસૂલ ભી રાતમેં પાયા, આશક વાસીલ પાવે માશૂક; જો તું સચા આશક હય, તો રયેન બંદગીસે મત ચૂક. ૧૭૩. * સબ દીલમેં લગન હયે ભલા દીલ વોહ જીસ દીલ હયે લગન કીરતાર; ઔર લગનમેં પડા સો ડૂબા, રબકી લગન ભલી જો ઉતારે પાર; લગન બીના કોઈ દીલ ખાલી નહીં, બીન લગન તો દીલ રહે ઉદાસ; સચે સાંઈસે જો લગન બાંધો, તો ઝીક્ર કરો સાસ ઉસાસ. ૧૭૪. * રહેમત રબકી વોહી પાવે, જો કોઈ ઝીક્ર કરે હરદમ; જો એક દમ ઝીક્ર કરનેસે ભૂલા, તો ખુશી ન પાવે લીખાવે ગમ; રબ દરગાહ હાઝીર વોહ, જો હરદમ ઝીક્ર કરે કસબ; જો એક દમ

ઝીક્ર કરનેસે ભૂલા, તો રબ કરે ઉસ પર ગઝબ.૧૭૫.* ખુદાકી ગએર મોહબ્બતસે, જીસને દીલ કીયા હએ ખાલી; કે દુની યાંકી મોહબ્બત સારી, અપને દીલસે ટાલી; ઈસ તરહ દીલ ખાલી કરનાં, ખાંસા ભરનેસે હએ ખાસા; માલ બહોતેરેસે હએ યેહ ભલા, જો ટૂટે મનકી આસા. ૧૭૬. * જો બહીશ્ત ચાહો તો તવક્કા પકડો, જયું રહો ગુનાહસે પાક; કે બહીશ્ત હએ જગેહ પાકોંકી, વહાં મુશ્કો અંબરકી બીછી હએ ખાક; દૌલત મંદકે ઘરમેં જયું દાખીલ હોને ન પાઓ, જો પએરોંપે તુમહારે લગી હો કીચ; તો મોતી વ લાઅલોંકે મંદીર મુશ્કી જમીન,ગુનાહસે ભરા હુવા કએસે દાખીલ

હોગા ઐસી જનઁત બીચ. ૧૭૭. * તવક્કા કરો ખુદાસે ડરો, બંદગી કરો જ્યું હએ ફરમાયા; અલ્લાહ એક સમજ જીસને બંદગી કી, બડા મર્તબા તો ઉસને પાયા; હરામસે ભાગો હલાલ ખાઓ, જીતના હએ ફરમાયા ખાના; વોહ હલાલ ભી સમજ કર ખાઈયેં, બ વકતે હીસાબ હએ જવાબ દેના. ૧૭૮. * રોના મર્દકા વોહી સચ્ચાઁ, જો ખુદાકે ડરસે રોવે; વોહ રોના તો નફા દેવે, કે ઠંડક આંખોંકો હોવે; ખુદાકે ડરસે જો કોઈ રોવે, ઉસકે નચેંનોંકો હોવે ઠંડાઈ; જો ખૌફ ખુદાકે ડરસે કરો, તો ફલે તુમહારી નેક કમાઈ. ૧૭૯. * ખુદાકા ડર જીસ દીલ બસે, વોહ દીલ નીત હોવે

ઉજાસ; જીસને દીલ અપના ઉજલાયા,
દીદારકી તો ઉસે પૂરી આસ; દીલ
આઈના દીદારકા, જીસને ઉજાલા ઉનકે
પૂરે ભાગ; રબકે ડરસે દીલ ઉજાલ,
સોતા કયું હય્એ ગાફીલ જાગ. ૧૮૦. *
ડરો ખુદાકે ખૌફસે, તો રહો સહી બીચ
અમનો અમાન; સબ જાલીમોંસે યેહ
ડર બચાવે, તુમહારા હોવે નીગેહબાન;
ખુદાસે ડરે સો ફરમાયા કરે, ન કરે
કુછ ઔર અમલ; ન શરાબ પીયે ન
બ્યાજ ખાએ, તો હાકીમ પકડે ઉસે
કીસ બદલ. ૧૮૧. * તાઝગી તો હોવે
મોઅમીન મુંહપર, જો ડર ખુદાકા
હોવે ઉસ દીલ; કે ખુદાકે ડરસે બદી ન
કરે, ઔર અચ્છે કામ કરે પલ પલ;

ઘટ મોઅમીનકા મંદીર હએ, ડર ખુ-
દાકા હએ દીવા ભીતર; કે જીસ મંદીરમેં
દીવા જલે, તો બાહેરસે રૌશાન દીખે
વોહ મંદીર. ૧૮૨. * જીસ મંદીરમેં દીવા
રૌશાન, વોહ મંદીર દીખે સદા ઉજાસ;
ઉસ મંદીરમેં રાજા આવે, નીકલ જાવે
સબ ચોર નીરાસ; આબાદ રહેવે મંદીર
વોહી, રહેનેવાલે પાવે સુખ ઔર ચએન;
ધની નફર દો મીલકર બયઠે, ખુશી
મનાવે દીન ઔર રયન. ૧૮૩. * કરજ઼
ચુકાના અપના, યેહભી હએ દીનકા કામ;
કે પરાઈ દમડી ખુદ પર, ન રખીએં
વામ; દીનકા કામ તો હય બોહતેરા, યેહ
સબસે હએ બડહેરા; જો ફરમાયા શાહે
ઔલીયા, હજ઼રત અલી સવેરા. ૧૮૪. *

બરકત હોવે માલમેં ઉસકે, જો કોઈ દેવે જ઼કાત; જ઼કાત દેનેસે બરકઁત માલકી, સહી કર માનો યેહ બાત; જ઼કાત (૧૦૦) સૌ ઉપર (૨ાા) અઢાઈ, જો ગુજ઼રે એક સાલ; જીસને દીયા ઈમાનસે, ઉસકા હલાલ હુવા માલ. ૧૮૫. * તવઁકલ કરો ખુદા પર, તો હોવે કામ તમામ; ઉત્તમ કામ જો કરને ચાહો, તો હરદમ લેના ખુદાકા નામ; જો કામ કરો સો સોંપો સાહેબકો, જો તુંહી કરે સો ખાસા; તો સબ કામ હોવે ખાસા, ઔર પૂરીહો મનકી આસા. ૧૮૬. * તન મન ઔર જીકો તો, ખાને પીનેસે હોવે કરાર; જીકો તો અચ્છા આવાજ઼, સુનકે હોવે આધાર; નામ ઈલાહી ઔર કલામે

રખ્ખાની, અચ્છે આવાજ઼સે પડહો ગીનાન; જીના તો સુખ હોવે, જો મનકા ટૂટે અભીમાન. ૧૮૭. * દીન અપના દોસ્ત કરો, જો દોસ્તી તુમ કીયા ચાહો; સબસે ભલા દોસ્ત દીન હએ, જીસસે સબ જગેહ છુટકા પાઓ; નમાજ઼ પડહો રોજા રખ્ખો, સબ બંદગી કરો જ્યું હએ ફરમાયા; શરાબ બ્યાજ ઔર જો મના હએ, સો છોડો તો સબ જગેહ છુટકા પાયા. ૧૮૮. * જો આપ દીન ખૂબી ચાહો, તો હમેશ ઉઠ ઝીયાદા કરો કીરીયા; કીરીયાકી નાવમેં જો કોઈ ચડહે, ઉસે બહોત નફા દેગા દીન દરીયા; ઔર દીનકા ફસાદ લાલચસે હએ, લાલચસે હોવે દીન ભંગાન; જો આપ હીસાબસે

ઝીયાદા લેના, લાલચસે સુજાન હોવે અંજાન. ૧૮૯. * પોંહચા મકસૂદ દોનોં જહાનકા, જીસને ફતેહ પાઈ અપને દીન; કે દીનકી દોસ્તી ઉસ દીલ બસી, દુનીયાં છોડ દીન ઉસને લીન; જીસ પર કરમ હોવે રબકા, ઉસકો સૂજે અચ્છી ફીકર; કે દીન હીરા તો આપહી લેવે, છોડદેવે દુનીયાં પથ્થર. ૧૯૦. * દીન હીરા ઈરફાને ઈલાહી, દુનીયાં પથ્થર દુનીયાંકી ચાહ; ચૌદા તબક તક જો જો નેઅમત, સો સબ જાનો દુનીયાં ફનાહ; ખુદા તો હએ સબસે ન્યારા, ઔર જો ફયલા સો રબકા નૂર; જો આપ ખુદીસે હાથ ઉઠાઓ, તો બાકી રહે સો રબકા ઝહૂર. ૧૯૧. * *

બયાન નેકીકી ખૂબીકા

મીગોયદ.

ઉમ્રમેં તો બરકૅત હોવે, જો નેક કરો તુમ અમલ; બુરે અમલકી બુરાઈયોંસે, ઉમ્રમેં હોવે ખલલ; નેક કમાઈસે ભાઈ, જીનેકા સો ફલ પાવે; જો કમાઈ નહી નેક, તો મુફત ઝીંદગી ગુમાવે. ૧૯૨. * નેકી કરો ભાઈ મોઅમીનો, સંગ બદી કરનહાર; ભાઈ તો તું સહી હોવે, ઉસ પર સરદાર; નેકી કરો ભાઈ ઉસ સંગ, જો કરે બુરાઈ; તો સહી ઉસ પર હોવે, તેરી બહોત બડાઈ. ૧૯૩. * બુરે કામમેં ઢીલ કરના, યેહ ભી હચ્એ દૌલત નીશાની; બુરાઈમેં ઢીલ કરનાં, યેહ ભી હચ્એ નેકી

પહેછાની; જીસે દૌલત રબને દી, વોહી નેકી કમાયા; કે બુરે કામ પર, અપના દીલ નહીં ચલાયા. ૧૯૪. * બુરાઈ કરતે જો કીસે દેખો, તો આપ નઝર ચુકાની; દીલ ભીતર રખ્ખે નાંહીં, નાં કહે વોહ કહાની; તો બોજ બડાઈ ઉસકી હોવે, સબ જાને યેહ હએ મોટા; જો અએબ પરાયા સબકો કેહવે, તો સબ કહે યેહ હએ ખોટા. ૧૯૫. * જો નેક અલફાઝ કેહવે સદા, તો નેકી વોહ સહી પાવે; જયસા અલફાઝ નીકાલે બંદા, તયસા આગે આવે; રહેમતે ઈલાહીકી ઉમ્મીદ રખ્ખો, માંગો આગમ ભલા; કે આજસે કલ ખૂબ હોગા, ખૂબ કરેગા અલ્લાહ. ૧૯૬. * નેકોંકે દીલમેં હએ નૂરે રબ્બાની, કે હરદમ ઉસ

દીલ બસે રબકા નૂર; કે ઉસ દીલ ખતરા ભી નેક ગુજ઼રે, પલ પલ બસે રબકે હઝૂર; નેક હોતે તુમકો ન લગતી કુછ દેર, જો હરદમ કરો નેક બંદગી કામ; અલ્લાહ એક પાક જાન બંદગી કરો, તો તુમ દીલ હોવે રબકે નૂરકા મુકામ. ૧૯૭. * રબ કારન જો તું કસની કરે, તો નેકી કુવ્વત સહી હોવે તેરે દીલ; તો ઈમાંન તેરા હોવે ચંગા, ઔર ન હોવે કુછ ઈમાનમેં ખલલ; ઈમાન જો સૂધા તો કસની કર, કારન રસૂલ ઔર આલે રસૂલ; ઈનોંહકે કારન જો કસની કરે, તો શફાઅત કરેંગે ઝોહરા બતૂલ. ૧૯૮. * જુદાઈ વ બીછડનેકી આગ કઠીન હએ, દોજ઼ખ આગસે યેહ આગ કારી; દોજ઼-

ખકેડરસે અમલ નેક કરે, જાનો કે દોઝખ આગ હએ દુશવારી; જીસકો ચાહત રબ મીલનેકી, વોહ ગુનાહ ન કરે કે બીછ-ડેગા રબ દીદાર; તો જો કોઈ હએ તાલીબે મૌલા, ઉસ મન દોઝખ ડરસે યેહ ડર હોવે બીસીયાર. ૧૯૯. * ખૂબ બખ્ત તો ઉસકા જાનો, જીસકો સરજનહારસે પ્રીત; કામ દુનીયાં વ દીન સબ ઉસકો સોંપે, યેહ હએ સચ્ચેં મોઅમીનકી રીત; જીવ તન જોરૂ છોરૂ ઈમાન, યેહ સબ તુજકો રબને દીયા; દીલકા કુફલ ખોલો યેહ ઘર ઉસે સોંપો, શર્મ ઉસે જીસને પયદા કીયા. ૨૦૦. * ગનીમત મીલી ઉસ કીસીકો, જો કોઈ તાબે હુવા અપને ખાલીક; મૌત હયાતી ઔર રોઝી તેરી,

યેહ સબકા વોહ હએ માલીક; જો મારે જીલાવે ઔર ખાને દેવે, ઉસકી કરો હર-દમ બંદગી; જો દુનીયાં કારન ગએરકી બંદગી કરે, તો ખરાબ હોવે ઉસકી જીંદગી ૨૦૧. * બંદગી કરો ખાલીસ દીલસે ખુદાકી, ઉમ્મીદ ન રખ્ખો એક તીલ ભાર; ખાલીસ બંદગી ખુદા મીલાવે, સુખસે પાવે રબકા દીદાર; જો ઉમ્મીદ ચાહવે સો ખુદાસે પાવે, સો ઉમ્મીદ સબ તું લાલચ જાન; બહીશ્ત પાયા તો કયા બડાઈ, મર્દ બીના જયું ઔરત માન. ૨૦૨.* મોઅમી-નકા તો માલ ગનીમત, જો કોઈ હીક-મત પાયા; બડી હીકમત તો યેહ જાનો, જો કુફ્ર છોડ ઈસલામમેં આયા; સારી ઉમ્ર ખોવે તાંબા સોના કરતે, સીખે હીક-

મત ભુ વલી; પલમેં દુશમન ખુદાકા હોવે દોસ્ત, યેહ હીકમત ફરજંદ શાહે મુર-તજા અલી. ૨૦૩. * ઔલીયા વ ખુદાકી બાતેં કરો, તો રહમત હોવે નાઝીલ; જીસને કુફ્ર તોડા ઔર દીન જગાયા, સરવર સબ વલીયોંકે કામીલ; તો પંજ-તન રબને પાક કીયે, પીર હોવે જો ઉનકી આલ; જો રહમત રબકી આપ પર ચાહો, તો નામ ઉનકા લો હર હાલ. ૨૦૪. * સફાઈ દીલકી તો ઈમાનસે, જીસકા ઈમાન હોવે કામીલ; ઉસ મન નહીં જૂઠ ન હોવે કીના, વોહ બુરે અમલકા ન હોવે આમીલ; જો દીલ સાફ હોવે તો નીત ઉઠ બંદગી ચાહવે, ઔર ચાહવે નેક કમાઈ; હરામ ખાને વ જૂઠ બોલનેસે

ન કરો ઈમાંન અંધેરા, તો પાઓ દીલ સફાઈ. ૨૦૫. * આછી બંદગી વોહી જાનો, જો કરે આછા ખાસા નેક કામ; ગરીબ યતીમ હાજતમંદ સબસે નેકી કરો, તો હોવે તુમ્હારા નેક નામ; નેકીસે સબ દીલ શાદ રખ્ખો, ઔર બુરાઈ ગફ઼-લત કરો સબ દૂર; તો સબ દીલમેં હએ સરજનહાર, વોહ તુજ ઘટમેં કરે રૌશન નૂર. ૨૦૬. * ખમીસ સનીચર દોશંબા, બરકઁત જાનો; મુસાફરી સફર ચલનેકો ભી, ખૂબ હએ પહેછાનો; દોનોં વકત બરકઁત જાનો, ઉત્તમ કામકો હએ ભલી; યેહ સુનો સમજો યાદ રખ્ખો, ફરમાયા શાહે મૌલા મુરતજા અલી. ૨૦૭. * સબ બંદેકો લાઝ઼ીમ હએ, જો કરનાં અપને

ખાલીકકી ઈબાદત; સબ ખલકતકો રાજી રખનાં, મીઠી નેક કરનાં આદત; બહોત બોલનાં એ મશરફ્ફકા, સો ઈબાદતમેં હએ નુકસાન; બડી બંદગી નેકી યેહ હએ, ન આપ રંજ ન કીસીકો રંજાન. ૨૦૮. * * * * *

બયાને સબ્ર વ શુક્ર મીગોયદ.

ખુશખબરી દે આપ જીવ, જબ સબૂરી કીતી; જીસ બંદેને સબ્ર કીયા, ઉસે ફતેહ રબને દીતી; ખાલીકકી સબ ખલકત જાન, કોઈ દુખ દેવે તો સબ્ર કરનાં; તો ઉસસે તું સહી જીતે, અયસા મનમેં ધરનાં. ૨૦૯. * સબૂરી તેરી તુજેહ ફતેહ દેવે, જીસ કીસી પર આવે બલા;

જો વોહ સબૂરી કરે, તો ઉસકો ફતેહ દેવે બૂજો આપ અલાહ; સબૂરી કરન હારકો રબ દોસ્ત રખ્ખે, આપ રબ કરે બહોત પ્યાર; બંદા ભલા વોહ જો સબૂરી કરે, તો કઠીન વકતમેં રબ હોવે ઉસકા યાર. ૨૧૦. * ફકીર કામીલ સંગ જો બયઠે, તો શુક્ર કરે બોહતેરા; ફકીરીમેં તો શુક્ર કરનાં, સંગત સીખો વોહ સવેરા; ફકીરકો સબ્ર કરનાં, સબ હાલમેં શુક્રાનાં; સખ્તી નરમી યેહ સબ નેઅમત, રબ-સેહી પહેછાના. ૨૧૧. * સખ્તી છુપાની મોઅમીન ભાઈ, જો કુછ આપ પર આંતે; યેહ મુરવ્વત નીશાની મોઅમીનકી, ઔર યેહી સબ્રકી રીતેં; મોઅમીન પર આવે જો સખ્તી, સો સબ્રસે છુપાવે;

તો ખુદાકી દરગાહમેં, સબૂરી બદલે બહોત અજા પાવે. ૨૧૨. * બહોત સખ્તી જીસ પર આવે, સચ ઉસ પર હોવે આસાનીકી આન; કે સખ્તી પીછે હચ્એ આસાની, યેહ નુકતા કલામ રબ્બાનીસે પેહછાન; મોઅમીનકો જો સખ્તી પોંહચે, તો ઉસ પીછે સહી હોવે આસાની; તો દુનીયાંમેં જીસને કસની સહી, વોહ આકેબતમેં હોવે જનઁત મકાની. ૨૧૩. * દીલકી દારૂ જો ચાહો, તો રાઝી રહો રબકી રઝા; નરમી સખ્તી જો કુછ પોહોંચે, તો કહો હમ હંએ રાઝી જ્યું તેરી રઝા; દીલકો દુખ યેહ જો માલ બીવી પૂત ઔર બેટી, યેહ સબકો કરીબ ચાહવે; ઇલાજ નહીં મરઝી રબકી, ચાહે રખ્ખે

ચાહે ઉઠાવે. ૨૧૪. * ખરાબ હાલ જો મો-
અમીન દીખે, ભૂખા દુનીયાં માંહીં; ખુદાકે
નજ઼દીક ઉસે ઈઝ઼્ઝ઼ત બોહતેરી, વહાં વોહ
ખરાબ નાંહીં; ફકીરોંકી ઈઝ઼્ઝ઼ત ખુદાઆગે,
જો ઈસ દુનીયાંમેં હયે ખરાબ; દુનીયાંકા
તો એતેબાર નહીં, યેહ તો ફનાહ હોવે
શીતાબ. ૨૧૫. * જીસને આપ તનકો
વારા, રબ યાદ બસે ઉસ મન સારી; યેહ
ભલા હયે ઉસસે, જો લાલ મોતી ઓર
પહેને કપડે જ઼રતારી; ખુદા તો નીય્યઁત
ઓર દીલ દેખે, ન દેખે સૂરત ઓર
લીબાસ; અતલસ પહેને તો કયા હુવા,
ઓર કયા હુવા જો પહેને કર બાશ.
૨૧૬. * આછા ખાસા અયસા આરામ
પાઓ, જો તુમ રખ્ખો મન ઠીકાને;

હલાલ કમાઈસે રબ રોઝી દેવે, આપ મન સંતોકો ઉસી પહેનને ખાને; આપ મનસે પાપ જૂઠ નીકાલો, ન કરો તુમ પાપકા ખોજ; તો ઝીયાદા તોલકે વકત હોવે, તુમ્હારી નેકીકા બોજ. ૨૧૭. * તેરી રોઝી તુજકો ઢૂંઢે, તું આપ મન કર આરામ; એક એક દાને પર લીખ્ખા હએ, સો ખાને વાલેકા નામ; જીસ દાને તેરા નામ લીખ્ખા હએ, વોહી આવે તેરે મુખ; લાખ કરોડ જો તું હએ સંઘરે, સો ફુઝૂલ કરતા હએ દુખ. ૨૧૮. * ખુદા હર એકકી રોઝીકા જામીન હએ, યેહ હદીસ હએ શાહે મરદાન; બંદા તું કયું રોઝી હરામ ઢૂંઢે, રોઝી તુજેહ દેવે આપ રેહેમાન; જો આદમી હોવે કીસી કામકા જામીન,

તો ઉસકા તુજેહ આવે યકીન; તો યકીન કયું નહીં રખતા હએ રબપર, કે રોઝીકા જામીન હએ રબ્બીલ આલમીન. ૨૧૯. * રબપર જો યકીન કરે, જીસને મુજેહ કીયા હએ પયદા; તો રોઝી મુજેહ વોહી દેવે, જો સબકો હએ રોઝી દેતા; તો ઉસ ઘર નીત મહેમાની રહેવે, આપ ખાવે ઔરકો દેવે તાઅમ; ઉસકી હાંડી નીત જોશ કરે, જલતા રહે ઉસકા ચૂલા મુદામ. ૨૨૦.* મર્દકી ઈજ્જત ઉસમેં હએ, જો મીલે ઉસહી પર સબ્ર કરે મનવાર; દર દર ઢૂંઢતા ના ફીરે, અપની ઈજ્જત ન ખોવે બેકાર; જીસને રોઝી દી સો ઈજ્જત ભી દેવે, જો ઉસ રોઝીપર તુમ કરો આરામ; જીસને ઉસ રોઝી પર આરામ કીયા,

ઉસને ઇજ઼્જ઼ત પાઈ ઔર બડા નામ. ૨૨૧. * જો તુજેહ મીલે સો બહોત કર જાન, તો સારી ઉમ્ર કર બાદશાહી; જીસે જો મીલા સો કમ ઝીયાદા માના, ઉસને સારી ઉમ્ર ગમમેં ગંવાઈ; સુખ દુખ બીકે ઇસ દુનીયાં બાઝાર, સુખ છોડ કયું દુખ મોલ લેતે; આપ કીસમત પર નહીં રાઝી રેહેતે, કીસમતસે બડહકે હુવા ચાહતે. ૨૨૨. * જો કુછ રોઝી રીઝક પાયા, ઔર આફીયત પાયા અપની ઝાત; તો ખુશા નસીબ ઉસકે ભાઈ, જો શુક્ર કરે વોહ દીન ઔર રાત; બંદા એક નૌકરકો ખાના દેવે, સો હમેશાં ચાહવે ઉસસે નૌકરી; સરજનહાર તો શુક્ર ચાહવે, ખુશ ઉસે આવે શાકરી. ૨૨૩. *

રબકી નેઅમત પર શુક્ર કરનાં, જો ન કરે તો બીગાડે અપની નેઅમત; કે અપને માલપે વોહ નાશુક્રા રહે, હરદમ ચાહવે માલ કસરત; કે માલ મેરા હોવે ઝીયાદા, સબ દુનીયાંકા માલ મીલે મુજ; ઈસ ફીક્રસે ન ખાવે ન પહેને, ઈસ હવાસે ઉમ્રકા ચીરાગ જાએ બુજ. ૨૨૪. * નેઅમત પાઈ ઔર શુક્ર ન કીયા, તો શુક્ર ન કરનેસે રીઝક તેરા જાએગા; નેઅમત પાઈ તબ ના ચેતા, તો નેઅમત ગઈ પીછે પચતાએગા; દુનીયાંમેં હયાતી નેઅમત તો ફલ દેવે, જો શુક્ર વ ઈબાદત કીન; જો યેહ ન કરે તો જીસને દી હયાતી, સો લેવે હયાતી બીન ફલ છીન. ૨૨૫. * સબ ગમ પીછે હએ ખુશાહાલી,

ઔર ઈલાજ હએ સબ દુખનેકો; સબ સખ્તી પીછે હએ આસાની, સમજાઓ દીલ અપનેકો; દુનીયાં બંદીખાના હએ મોઅમીનકો, ઔર કાફીરકો હએ જનઁત ઠામ; મોઅમીન દુનીયાં સખ્તી બદલે, આખીર પાએગા હુરેં મહલ જીનઁત મુકામ. ૨૨૬. * નેક આદમી જો દુખ પાયા, તો જાનો રહેમત રબને ભીજવાઈ; ઔર ફાશીક જો દુખ પાયા, તો ફયલોંસે બલા ઉસ પર આઈ; ઐયુબ નબીકો દુખ થા રહેમત, જો કીડે પડે સારે અંગ; ફીરઔન ડૂબા ઈસ બલા, જો લડતાથા મૂસા નબીકે સંગ. ૨૨૭. * મનવાર કરો જીસને દુખ દીયા, સો ખીઝલ હોગા દમો દમ; તું મનવાર કર વોહ ખીઝલ

હોગા, તેરા કુછ ન હોગા કમ; જીસને દુખ દીઆ સો શરમીંદા હોગા, જો તું બહોત કરે મનવાર; યેહ બાત સુનો લીખ્ખો સીને પાટી, ફરમાયા શાહે નામ દાર. ૨૨૮. * ગુસ્સા દાયમ આપ મન ખાના, ઔર પર ગુસ્સા ન કરીયેં; ગુસ્સેકી આગ દીલમેં બુજાઓ, ખુદાકે ખૌફસે ડરીયેં; ઈમામ હુસૈનકે મુંહ મુબારક પર, બાંદીકે હાથસે પડી ગર્મ આશ; ગુસ્સા સબ આપ મન ખાયા, ફરમાયા તું આજાદ બાશ. ૨૨૯. * ગુસ્સા ન કરીયેં ધીરજ ધરીયેં, સબ્રો તૌફીક કરીયેં રફીક; શુક્ર ખુદાકા હરદમ કરીયેં, તો ખુદા તુમ્હારા હોવે શફીક; યેહ તન મન તુમ્હારા તો સુખ પાવે, જો હરદમ શુક્રકી

કરો તુમ આદત; શુક્ર સબ્ર આદત હુઈ જીસકી, કબૂલ હુઈ ઉસકી ઈબાદત. ૨૩૦.

બયાન પીરી વ મર્ગકા મીગોયદ.

ખબર દે ગઈ મૌતકી, જબ સુફયદી આઈ તેરી રીશ; અબ તોશા કરલે રાહકા, કે સફર આઈ હએ તેરે પેશ; અબ છોડ ઈમારત ઘરકી, આપ ઘર ઠયરાઓ ગોર; કે સુબહો શામ હએ ઉઠ ચલનાં, જા બસનાં હએ ઉસહી ઠોર. ૨૩૧. * બુડ-હાપા બધાઈ મૌતકી લાયા, ચેતો જલદી કરો કમાઈ; ઉજલે બાલ અબ દીન આયા, કાલે બાલ રાત સોતે ગંવાઈ; કાલે બાલ જયસી રાત ગફલતકી, વોહ

ઉમ્ર તયસીહી ગઈ; સુફ્યદ સુબોહ હુઈ, દેખો ચેતો અબ તો પુંજી થોડી રહી.

૨૩૨. * બુડહાપા ખબર મૌતકી દેવે, નીરાસ કરે વોહ હયાતીસેથી; અબકે જો તું અંત લુભાયા, તો તું બોએગા ઔર દુસરા કાટેગા ખેતી; દુનીયાં હએ સરા ઔર તું હએ મુસાફીર, રાત ગઈ જો થે કાલે બાલ; સુફ્યદી સુબોહ હુઇ, હુવા ચલનેકા વકત, પડી હાલ ચાલ.

૨૩૩. * સબ રોગસે બડા રોગ બુડહાપા, જો જવાનસે હોવે પીર; તો સબ રોગ આકર ઉસ ઘટ બયઠે, પલ પલ ઘટે આરામ શરીર; જવાનીમેં કરલે ખૂબ કમાઈ, બુડહાપેમેં ન હોગા જવાન; છોડ ગફલત બુડહાપા આયા, ભાઈ તું તો હએ કોઈ

દમકા મહેમાન. ૨૩૪. * બુડહાપા નહીં હએ ઉમરો માહીં, કે અબ ઉમ્રસે ન કુછ હોવે ફલ; સુનનાં દેખનાં સુધ બુધ તેરી, યેહ સબમેં પડી હએ ખલલ; અબ દુનીયાંસે ન લઝ્ઝત પાએગા, ના બંદગી કર સકેગા ઈસ કાયા; જીતા વોહ જીસને જવાનીમેં, ખાયા પીયા દીયા લીયા વોહી આકેબત કમાયા. ૨૩૫. * જબ ગઈ જવાની યાદ કરે, તો બહોત આપ દીલમેં પચતાવે; યેહ પચતાનાં ફોકટ ભાઈ, જવાની ફીર નહીં આવે; નહીં ફીરે નદી પાની જો બહે ગયા, નહીં ફીરે જવાની જો ઉમ્ર ચલી ગઈ; જવાનીમેં જીસને બંદગી કી હએ, બહોત વોહ કમાયા સહી. ૨૩૬. * બાકી રહી ઉમ્ર બેમોલ હએ, સબ

માલસે કરીયેં પ્યાર; જો એકદમ ઉમ્ર જ્યાદા પાઈયેં, તો મોલ દીજે સારા સંસાર; ઉસ દમ અચ્છી કમાઈ હોવે, કે તૌબાહ તેરી હોવે કુબૂલ; એકદમ તાંબા સોના હોવે, બહીશ્ત લેનેકા હોવે મૂલ. ૨૩૭. * રૌશન કર ભાઈ નૂર બુડહાપા, ગુનાહસે મત કર અંધેરા; ઈસ નૂર બુડહાપેમેં કરો કમાઈ, તો રૌશન હોવે દીલ ભી તેરા; રયન જવાની મસ્ત હોકે સોયા, આયા બુડહાપા રૌશન દીસ; અબ જાગ ઉઠ કરલે કમાઈ, નહીં તો રબ કરેગા રીસ. ૨૩૮. * બુડહાપા આયા ચેતો ભાઈ, બાર બાર કયા કહેવેં; મલેકુલમૌત સરપર આયા, કોઈ ગાફીલ હો ના રહેવે; લડકે જવાન બુડહે જઈફ,

મત જાનો મૌતકો દૂર; મૌત નજ઼દીક દેખ ખુદાસે ડરો, તો તુમ દીલ બસે રબકા નૂર. ૨૩૯. * જો આપ મન નસીહત ચાહો, તો મૌત યાદ કરો યેહ હએ નસીહત ખાસી; કે આખીર મરનાં ગોર ઘર કરનાં, દુનીયાંકા સાથી કોઈ સંગ ન આયસી; જીસને યેહ બૂજા ઉસને લોભ પાપ છોડા, દુનીયાંસે હો બયઠા નીરાલા; વાએજ઼ નસીહત યું ગુંન હુઈ, કે છોડ દેવે દુનીયાં કસાલા. ૨૪૦. * માંકે પેટસે જો લડકા પએદા હુવા, ઉસકો મૌતકા આયા પયગામ; કે જો દુનીયાંમેં આયા વોહ તો મરેગા, દુનીયાં તો હએ ફ઼ના મુકામ; માંકે શીકમસે બાહર આતે, લડકા રોવે ઉસ ઘડી; કે અબ તો મર્યે

દુનીયાંમેં આયા, કલ મૌત આ હોવે મુજ પર ખડી. ૨૪૧. * મરના જીસને સચકર માના, ઉસે દુનીયાંમેં કયા કરની હએ ખુશી; અએસા બૂજકર જો ખુશી કરે, તો ખુશી નહીં યેહ તો હએ બેહોશી; પર મુલ્ક જાતે ઉમ્ર ઘટે, દીલ નાં કહે કે યેહ મુલ્ક હએ મેરા; તો દુનીયાં મુલ્કસે કયું દીલ બાંધો, દીલકો કીસને બતાયા કે યેહ મુલ્ક હએ તેરા. ૨૪૨. * જો આપ અજલ બંદા યકીન જાને, કે દુનીયાંસે હએ મુજેહ જાના; તો દુનીયાંકી ઉમ્મીદપર મગરૂર ન રહે, જાને કે યેહ હએ ખોટા બસાના; અજલ અપની યકીન કર જાનો, કે સદા રહેના નહીં ઈસ જહાન; તો દુનીયાં ઉમ્મીદ સહી કમ હોવે, પલ પલ ઘટે

અભીમાન. ૨૪૩. * આપ મૌત બીસારે હોવે દીલ અંધેરા, જ્યું બીન સરાન કીટી હઈ શમશીર; દીલ રૌશન ચાહો તો મૌત યાદ કરો, ઉઠતે બએઠતે શામો સહર; જો અપના ચલના યાદ કરે, ઉસસે ના કુછ હોવે બદી; કે બંધ પાની ગંદા હોવે, ગંદી ન હોવે ચલતી નદી. ૨૪૪. * મૌત યાદ કીયે દીલ રૌશન હોવે, હરદમ મૌત કરના યાદ; એક દીન અએસા આયેગા, જો ઘર ઉજાડ હોવે ગોર આબાદ; ગોર મેં જા ઘર કરોગે, ઘરમેં બસેંગે ઔર કોઈ; યેહ સુનકર જો કોઈ ચેતા, રૌશન હુવા હએ દીલ વોહી. ૨૪૫. * જો યકીન મૌતકા તુજકો હુવા, કે મરનાં આખીર હએ મેરા; તો હરદમ તું નેકી કમા, તો

સંવારે ઝાહીર બાતીન તેરા; યેહ બડાઈ જો તુમને પાઈ, તો ઈસ બડાઈકો ફીર નહીં મૌત; યેહ બડાઈ તુજેહ બહીશ્ત લે જાયગી, ઉસ બહીશ્તમેં કભી ન આવે ફૌત. ૨૪૬. મલેકુલમૌત તો સબ પર આવે, સબ બંદેકી લે જાતા હય્એ જાન; ઈસ મરને આગે જો મર ચલે, સો મર કર પાવે અમન મકાન;અએસા મરના જોમર જાને, વાસીલ હક વોહ કામીલ ફકીર; યેહ દરજા પાવે સો વલી કહેલાવે, યેહ ફરમાયા હઝરત આપ અમીર. ૨૪૭. * જીસ બહીશ્તમેં મૌત ન આવે, સોહી તખ્ત ખુદાકા જાન; ખુદા તો સબ જા બસતા, ખાલી નહીં કોઈ ઉસ બીન મકાન; સબ કુલ ઉસમેં વોહ સબમેં,

બાહેર ભીતર હએ ભરપૂર; અએસા સમજ જો ઉસમેં મીલા, સો લામૌત હુવા ઉસકા નૂર. ૨૪૮. * * * * * *

દર સીફતે નેક સોહબત વ. દોસ્તી મીગોયદ.

જો નેક સોહબત પાઈયેં એકદમ, તો ગનીમત જાનો વોહ દમ; કે એકદમ કલમા કુફ્ર ટૂટે, એકદમ તૌબાહ કરે ગુનાહ ગુમ; એકદમ તાંબા સોના હોવે, પારસ ભેટે પડે ટકસાલ; એકદમ મોહોબ્બત મૌલા બસે, તો છૂટ પડે સબ જંજાલ. ૨૪૯. * નેક સોહબત અખતીયાર કરો, તો બુરે લોગોંસે રહો અમાન; નેક સોહબતકી બરકતસે, બુરેકી

બુરાઈ ન પોંહચે આન; દુશમન બુરાઈ કરે સો તુજેહ ના પોંહચે, જો તુંને સંગાતી કીયા નેક; સંસારકી બુરી બલા સબ તુજસે ભાગે, જો આપ મન બસાઓ અલાઁહ એક. ૨૫૦. * દોસ્તકી માર બહોત દુખ લાગે, જો કીસે દોસ્ત આપ દેવે માર; ઔરકે હાથસે પથ્થૅર ભી હલકા લાગે, દોસ્તકે હાથસે ફૂલ ભી લાગે ભાર; કે હમારા દોસ્ત પહેછાન કયું મારા, યેહ તુમ મન લાગે ગમ; મોઅમીન અલાઁ-હકો પહેછાન ગુનાહ કરે, વોહ રોઝી દેવે દેખો કરમ. ૨૫૧. * મીલને જાઓ મર્દસે અએસા, જએસા તુમસે કરે મનવાર; થોડી બડાઈ દેવે તો થોડા મીલો, બહોત દેવે તો મીલો બહોત બાર; બંદા મીલના

મીલનહાર સંગ, સદા ન મીલે એકહી રીત; તો થોડી બંદગી બહોત નવાજે, અએસે સાહેબસે ક્યું ન કરીયેં પ્રીત. ૨૫૨. જો દોસ્તકી મોહબ્બત બહોત ચાહો, તો ન રખ્ખો પડદા અંતર; કે દોસ્તીકી જગેહ તો દીલ હએ, તો દીલ ભી હએ દોસ્તીકા ઘર; દીલ કરો ઘર દોસ્તકા, સો દોસ્ત કરો સુબહાંન પાક; જીસ દીલ પાક બસે સો પાક હુવા, ઔર સબ દીલમેં પડીઓ ખાક. ૨૫૩. * ભાઈયોંકા બીછડનાં સહી બૂજો, હએ આપ દીલકા જલાપા; જો ભાઈ કરો તુમ દુનીયાંમેં, સો બીછડતે બહોત રહે કુડહાપા; દીલ ન લગાના અએસે દોસ્તસે, જો બીછડતે ન લગે ઢીલ; દોસ્ત કરો જો સદા સંગ

રહે, સો આપ પાક હએ રબીંલ જલીલ. ૨૫૪. * દીનદારી જો ઝીયાદા ચાહો, તો સંગત કરો જીસે હએ મોહબ્બતે દીન; દીનકી જીસે નહીં ચાહત, ઉસસે દોસ્તી હરદમ મત કીન; સંગત કરો દીનદારકી, જા બયઠો ઉસકે પાસ; હીંગકે બરતનસે હીંગકી બાસ, ફૂલોંકે બરતનસે આવે ફૂલોંકી બાસ. ૨૫૫. * ન મીલો ગએરોંસે, અપનીહી ઝાતસે મીલ ચલો, આપ ઝાતસે કરો સગાઈ; સંગત બેહવાર ઉનસે કરો, જીનસે હોવે દીન ભલાઈ; આપ દીનકી રાહમેં ચલો, સાથ લે ચલો દીન ભાઈ; તો એકકી બંદગી દેખ દૂજા કરે, ઈસ તરહ પલ પલ બડહે કમાઈ. ૨૫૬. * ઝીયાદા દોસ્તી કરો આપ કરાબત, તો

ઝીયાદા હોવે તુમ્હારી દૌલતો માલ; બાપ મા બહન ભાઈ ઔર સગે, અહેસાન કરો તુમ સબકે હાલ; રબ ફરમાવે નેક ખર્ચ જો ઈનહોંકે લીએ, લોગ ભી કહે સુનાયા; યતીમ મીસકીન સવાલીકા બંદ છુડાના, યેહ સબ નેક ખર્ચ ગીનાયા. ૨૫૭. * નેકી મા બાપ સંગ જો કરના, સો આકેબત કારન આગમ પૂંજી ધરના; મા બાપકા હક બહોત હએ લગતા, સો દીલસે નહીં બીસરના; કરો મા બાપકી ચાકરી, તો હોવે અનંત ભલાઈ; તો સહી આકેબત કારન, અપની આગમ પૂંજી ચલાઈ. ૨૫૮. * રેઆયત કરો મા બાપકી, કલ ફરજંદ હોગા ઘર તેરે; વોહ ભી તેરી રેઆયત કરેગા, કમાઈકા

ફલ તું પાએગા સવેરે; કીસી બંદેકી કમાઈ ઝાયા નહીં હોતી, જીસને જએસા કીયા વએસા પાયા; તેરા ફરજંદ તુજહકો ચાહેગા, જએસા તુંને મા બાપકો ચાહા.

૨૫૯. * ભલા સાથી વોહ તેરા, જો તુજેહ બતાવે નેક કામ; જો નેકી તું નહીં જાનતા, ઉસકા તુજહકો સીખલાવે નામ; નેક સંગત વોહ જાનો, જો તુજેહ બતાવે નેક રાહ; તો સંગત કરો આલે રસૂલકી, જો નીત નેક બતાવે રાહ અલાઁહ.

૨૬૦. * જીસકા દોસ્ત હો આકીલ પૂરા, તો વોહ ભી હોવે વએસા; આકીલકો તો આકીલ ભાએ, દોસ્ત જએસેકા હોવે તએસા; દોનોં દોસ્ત એક દૂજેકો ચાહવે, તો જો કોઈ ચાહવે જાતે ઈલાહી; કે

અલ્લાહ તો હએ સુધ બુધ પૂરા, ચાહને વાલેને ભી સુધ બુધ પાઈ. ૨૯૧. * જો ચાહો ખુશાહાલી દીલકી, કે દીલ રહે ખુશ ગુલજાર; તો જો ભાઈ બીરાદર દીનકે, ઉનકા નીત કરો દીદાર; જો ભાઈ બીરાદર દીનકે, સો એક ઘટ એક જીયા; એક દૂજેકો દેખ ખુશ હોવે, જ્યું પીયાસુ ભેટે પીયા. ૨૯૨. * દોસ્તકો જો દોસ્ત દેખે, તો નયનોંમેં હએ રૌશની આતી; નયન સુખ બસે ઔર મુખ હંસે, પ્યારસે ભરી રહે ઉસકી છાતી; તો દોસ્તી અએસી પક્કી કરના, જો યેહ ખુદાકે આગે હોવે કુબૂલ; તો દોસ્તી કરો સંગ આલે નબી, આખેરી નજાત દીલાવે આલે રસૂલ. ૨૯૩. * દેખો મીલાવટ

દૂધ પાનીકી, દૂધ લેતા પાનીકો મીલા; ગર્મ હોનેકે વકતપર પાની, દૂધ બચાવે આપ જલા; ઉછલ દૂધ સો આગ બુઝાવે, જલતે પાનીકી કરતા બચા; ઈસી તરાહ એક દૂસરેકી, મદદ કરે વોહ દોસ્ત સચ્ચા. ૨૬૪. * દૂધ પાનીકા મીલાપ દેખો, અએસી કરો તુમ મોહબ્બત પ્રીત; મદદ કરો તુમ એક દૂસરેકી, અએસી રખ્ખો તુમ મોઅમીન રીત; એક દીલી પર હક રાજ઼ી હએ, આપ હક હએ ઉસકા રફીક; અએસે પંદકો યાદ કરો નીત, સાફ દીલી હએ સચ્ચા શફીક. ૨૬૫. * નીત ઉઠ સજજન દેખીયેં, તો હરી હોવે નેહકી બાડી; નેહકા ફલ તો યેહ હએ, જો દેખીયેં આપ સજજન દેહાડી; બાગ

તો ફલે નેહકા, જો નીત પાની સીંચો દીદાર; હરદમ જીક્ર જો કરો, તો તુમ મન નેહ બસે આપ સરજનહાર. ૨૯૬.* અકલ ઔર હુશીયારી હોવે ઉસે, જીસકા અસ્લ હોવે ઉત્તમ; કવ્વેકા બચ્ચા બોલને ન સીખે, તોતે પર હએ રબકા કરમ; પરીન્દોંમેં આલા અકલ ઉસકી, જો નેક અસ્લ ઔર નેક જમાલ; ઈન-સાનોંમેં આલા સીફત નબીકી, ઔર નબીજીકી આલ. ૨૯૭. * નેકોંકી મજ-લીસમેં હરદમ જાના, સુનીયેં ઈલ્મ ઈરફાંને ઈલાહી; નેકોંકી મજલીસમેં હરવક્ત જાનેસે, ઘટે જહાલત ઔર દીલકી સીહાઈ; દીલ રૌશન હોવે મીસ્લે આઈના, ઉસમેં દીખે હક દીદાર; ખુદ

મંઝ઼ીલ અપનેકો પાવે, યેહ ફરમાયા સાહેબે ઈસરાર. ૨૯૮. * * *

દર બયાને બદ સોહબત મીગોયદ.

ગએર દોસ્તકી સોહબતસે, મૌતકી સખ્તી હએ આસાન; કે જીસ દીલ તેરી દોસ્તી નહીં, ઉસસે તુજેહ દૂર રખખે રહમાન; જો આપ ચાહે ઉસકો ચાહો, ઔરકા તો ચાહના હએ ફોક; જો તુજેહ ચાહે સો સરજનહાર, દુનીયાં એક ન ચાહે લોગ. ૨૯૯. * નાફરમાની કી તેરી જીસને, તુજેહ નાહક ગુસ્સા દીલાયા; અએસી બાત તેરે દીલમેં ઢાલી, જો દુનીયાં કારન તુંને ગુસ્સા ખાયા; જોરૂ

બચ્ચે તું તેરે દોસ્ત જાને, કોઈ નહીં તેરા ફરમાની; દુનીયાં કારન તુજેહ ગુસ્સા દીલાવે, નાફરમાનીકી યેહ હય્એ નીશાની. ૨૭૦.* દગા કીયા તુજહસે ઉસને, જીસને તુજેહ બુરી રાહ બતાઈ; જો ઉસકે કહેનેસે તું બુરાઈ કરેગા, તો તેરે આગે આએગી વોહી બુરાઈ; યેહ બુરાઈ જો તેરે આગે આઈ, ઉસને કી જીસને દી સીખ; ભાઈ જો તુજહમેં હો અકલ, તો અએસી બાત સીખ ફીર સીખ. ૨૭૧. * કોઈ હુવા દુશમન તેરા, ઉસને દુશમનીમેં ન કી બુરાઈ; તો તુંને ઉસે દોસ્ત કર બૂજા, કે યેહ હય્એ દોસ્ત મેરા ભાઈ; જબ દોસ્તી હુઈ ઔર મીલાપ બોહતેરા, તબ વોહ તુજેહ દેવે દાવ;

તબ જો વોહ ચાહે સો કરે તુજહસે, તું હુવા રંક વોહ હુવા રાવ. ૨૭૨. * જીસને તેરી મદદકી, ઔર કી તુજહસે અંત યારી; તું ઉસ યારીપર ભૂલા, તો તુંને અપની કમાઈ બીસારી; જો તુંને કમાઈ દુની-યાંકી છોડી, તો તું હુવા મોહતાજ; જો તુંને કમાઈ આકેબતકી છોડી, તો તુંને ખોયા હમેશાકા રાજ. ૨૭૩. * બૂરા કોઈ પાસ બએઠે, ઉસકો તુમ બૂજો શયતાન; શય-તાનીયતકી વોહ રાહ બતાવે, આખીર તું હોવે પશેમાન; બુરેસે નીત દૂર ભાગો, સંગત ન કરો ઉસ સંગ; કાલી હાંડી પાસ જો બએઠે, તો કાલા સહી લાગે રંગ. ૨૭૪. * જો જાત અસીલ નહીં, ન કરે વોહ વફાદારી; જીસકા અસ્લ

અચ્છા નહીં, નહીં નીભાવે દુનીયાં સારી; જો જાત અસીલ નહીં, નહીં મોઆ-મીલે સચ્ચા, સચ્ચા નહીં સંગત વીર; નહી સંગત કીસી તરહ નીભાવે, પીર છોડ હોવે બેપીર. ૨૭૫. * ટેડહેકા તો સાયા ટેડહા, જએસા આપ તએસા પડછંદા; જીસકી ખુ ટેડહી વોહ બાત ટેડહી કરે, યેહ સચ કર માનો સાચી પંદા; જીસને સીધી રાહ બૂજી, સબ કામ ઉસકા હુવા રાસ; ટેડહી રાહ જો કોઈ ચલા, મતલબકો નહીં પોંહચા હુવા નીરાસ. ૨૭૬. * અકલમંદ અપના સાથી કરના, તો ઉસસે ન પોંહચે કુછ નુકસાન; બેઅકલકી સોહબતસે, દીન દુનીયાંમેં હોવે પશેમાન; બેઅકલકી સોહબતસે

તુજેહ લોગ બેઅકલ કહેવે; જો તુંને સાથી બેઅકલ કીયા, તો ઉસ જએસા તુજેહ સભી સમજ લેવે. ૨૭૭. * સોહબત સંગત બુરેકી અએસી, જએસે તુફાનમેં ચડા દરીયા બેડી; ઉસકે દીલ યું ધોકા બસે, કે ડૂબે બેડી જો હોવે ટેડહી; બુરેકી સોહબતસે ડરનાં, જો થોડી બાતમેં દેવે દુખ; બુરેકી સોહબતસે યેહ ફલ હોવે, કે ડરસે દીલ ન રહેવે એક પલ સુખ. ૨૭૮. * અહેસાંન કરો ગર ઉસ જગેહ, જીસ જગેહ ન કરના હો અહેસાંન; તો જુલ્મ લીખાવે તેરે ઉપર, ઉસસે તું હોવે જાલીમ માન; અહેસાંન કરે માલસે, યા મદદ કરે આપ તનસે; નેક સાથ કીયે નેકી પાવે, બુરે સાથ

કીયે સજા પાવે ઉસસે. ૨૭૯. * અકેલા રેહનાં મર્દકા ભલા ઉસસે, જો બએઠે બુરેકે સાથ; બુરેકે સાથ બએઠનેસે બુરાઈ સીખે, ઔર કુછ ન લાગે હાથ; નીત ઉઠ નેકોંમેં બએઠો, જીસસે સીખો ઈલ્મો નેકી; જો નેક ન પાઓ તો અકેલા રેહનાં, કે બુરી સોહબતસે ભલી એકી. ૨૮૦. * નએ જવાન લડકે જાહેલ, જીસકે મુંહ પર નહીં નીકલી હએ દાડહી; જો કોઈ સાથ ઉસકે બએઠે, ઉસને અપને દીનકી રાહ બીગાડી; અમલ કરો જ્યું હએ ફરમાયા, બંદગી કરો જ્યું હએ રબકા હુકમ; રબકે હુકમ મુઆ-ફીક ચલો, ન તીલભર ઝીયાદા કરો ન કમ. ૨૮૧. * બુરી ખુ જએસા જંગલી

જાનવર, સબસે વોહ તો દૂર ભાગે; તો ઉસસે ભી સબ દૂર ભાગે, કીસીકા દીલ મીલને નહીં લાગે; બુરી ખુ છોડો નેકી કરો, મીલો સભોંકે સાથ; કોઈ કામીલ શખ્સ મીલે કામ સરે, પથ્થર સમેટતે હીરા લાગે હાથ. ૨૮૨. * સબ આદમી-યોંસે મીલાપ કરતે ડરો, કે કભી કોઈ હો મુજ સાથ બુરા; યેહ બુરાઈ જાનનાં હએ અકલ, યેહ તો જીઆન ન કરે તુરા; કે ઈનસાનોંમેં બહોત બદ ફયલી ચોર હએં, જએસા હએ શયતાન; દુનીયાંકા માલ ચુરાયા હુવા ફીર મીલે, કહાં મીલે ગર ચુરા જાએ ઈમાન. ૨૮૩. *

દર બયાને પહેછાનીયત આદમીકી મીગોયદ.

હર મર્દકા તોલ કર, આપ દીલ પહેછાન સબકા તોલ; કે તફાવત હર એકમેં બહોત હએ, ચલન સબકા જુદા ઔર બોલ; જો તુજેહ સમજ હએ તો પરખ લે, ખરા ખોટા હલકા ઔર ભારી; યેહ સબ સમજકર કામ ડાલો, તો સુખ પાઓ ઉમ્ર સારી. ૨૮૪. * અકલ મર્દકી પહેછાન લેની, કે જીસ વકત વોહ કહેવે બાત; કામ ઉસકા દેખ પહેછાનો, કે કએસી હએ ઈસ મર્દકી જાત; ઝબાં હએ ચુગલ ખોર સબ બાત બતાવે, જએસી સમજ હએ ઉસકે ઘટ; બદફએલ યું ઝબાં બતાવે,

જો ઉસકે જાતમેં હો કપટ. ૨૮૫. *
બોલનાં મર્દકા વોહ ખબર દેતી, જો
હોવે ઉસકે અસલ બીચ; અસીલકા તો
બોલનાં અચ્છા, બુરા બોલે જો હોવે
નીચ; અસીલ રાહ તુજેહ નેક બતાવે,
ડર દીખાવે આખીર દીસ; બુરેસે બાત
તું બુરી સુને, જો માને તો તુજહ પર
આવે રબકી રીસ. ૨૮૬. * મર્દકા સાથી
વોહી જાનો, જીસકે સાથ વોહ રેહ દીન
રાત; મર્દ જએસા વોહ હોવે, બુરેસે
બુરા નેકસે નેક જાત; જો ચાહો કે
પહેછાનું, કે કીસકી ખસલત હએ
કએસી; તો ઉસકે દોસ્તસે પહેછાનો,
જએસી હોવે સોહબત વએસી. ૨૮૭. *
નેકી બદી મર્દકી પહેછાનો, કે આપ

દીલમેં હએ કએસા; તો ખસલત ચ-
લનસે પહેછાનો, કે ચલન જએસેકા
હોવે તએસા; નેક આદમી નહીં જૂઠ
બોલે, ન બીગાડે અપના ઔર પરાયા
કાજ; બુરા તો જૂઠા ઔર બેશર્મ, ઉસકો
કુછ ન આવે લાજ. ૨૮૮. * કામ મર્દ
વએસા કરે, અસલ ઉસકા હોવે જએસા;
કરતબ નીશાની અસલકી, અસલ
જએસેકા કરતબ વ ચલન તએસા;
જીસકી જાત સુજાત હએ, કરતબ વ ચલન
ઉસકા અચ્છા આવે; જો કભી ઉસસે
હોવે બુરાઈ, તો અપને દીલમેં બહોત
પચતાવે. ૨૮૯. * ડાલી ઝાડકી તએસી
હોવે, જએસી હોવે ઝાડકી બુનીયાદ;
તો મા બાપ જીસકે જએસે હોવે, વએસી

હોવે ઉસકી ઔલાદ; ફરજંદ લચ્છન ત્યું પહેછાનો, કે નેક પૂતકા હોવે નેક બાપ; જયું કબૂતરકા બચ્ચા કબૂતર હોવે, સાંપકા બચ્ચા હોવે સાંપ. ૨૯૦. * મર્તબા મર્દકા વોહ ચીઝ હચ્એ, જીસ લીયે ઉસને બાંધી હચ્એ કમર; જો રખપ દુનીયાં ચાહવે તો દૌલત પાવે, માલ પાવે ઈસ દુનીયાં ભીતર; જો આકેબત ખૂબી ચાહવે, તો નેક આમાલસે સહી પાવે; જો રબ જાત ચાહવે સો રબકો પાવે, તો વલી-યોંમેં નામ લીખાવે. ૨૯૧. * કીમત મર્દકી વોહ ચીઝ જાનો, કે જીસકો હચ્એ વોહ ચાહતા; દુનીયાંદારકી કીમત દુનીયાં, કે દુનીયાંકા માલ હચ્એ ઉસે ભાતા; બહીશ્તકી નેઅમત જો હચ્એ ચાહતા,

ઉસકા વોહ હુવા મોલ; બેમોલ વોહી જો દીદારે સુબહાન ચાહવે, સુનો યેહ હજ઼રત શાહકા કૌલ. ૨૯૨. * * *

દર બયાને ફ઼ઝ઼ીલતે કમ સુખની.

બાત કહેનેકી ખૂબી યેહ હએ, કે જો કોઈ થોડા બોલે; સમજ બીચાર સોંચકર અએસા બોલે, જો થોડે બોલનેમેં ભેદ સબ ખોલે; થોડી બાતમેં મતલબ સમ-જાવે, ઉસકા ખૂબ કલામ; જો સુનનેવાલા સમજે, ફ઼ીર પૂંછનેકા ન રહેવે કામ. ૨૯૩. * બોલનેકા અએબ યેહ હએ, જો હોવે તુજેહ બહોત બોલનાં; ખૂબી યેહ હએ જો થોડે બોલનેમેં, ભેદ સબ

ખોલનાં; ભાઈ અએબ હએ જો બહોત બોલીયે, ઔર બાત લંબી કરીયે; લંબી બાત કરની છોડો, રબ ફરમાન આપ સર ધરીયે. ૨૯૪. *જો થોડા બોલે સો ના પચતાવે, થોડે બોલનેમેં ન આવે ચૂક; બહોત બોલે સો બહોત ચૂકે, પચતાનેકા યેહ હએ સુલૂક; થોડા બોલે સો આપ ન પચતાવે, ન ઉસસે કોઈ હોવે દીલગીર; યેહ સુનો સદા દીલમેં યાદ રખ્ખો, ફરમાયા આપ હજ઼રત અમીર. ૨૯૫. * ઝબાંસે બલા આવે બૂજો, સહી આદમી ઉપર, સબબ યેહ જો બુરા ભલા હએ, બોલતા દુનીયાં ભીતર; ઝબાં દી હએ રબને, તો હરદમ ઝીક્ર કરીયે; ઝબાંસે બલા તો આવે, જો બુરી

બાતમેં પડીયેં. ૨૯૬. * સલામતીકા કપડા પહેનોં, જીસકો મએલ ન લાગે; કે ઝબાં હાથ પાઊં પર કાબુ કરો, તો સબ બલા ભાગે; ન બુરા કહે ન બુરા કરે, નહીં બુરી જગેહ જાએ; જો ઈન સભોંસે બચકે રહે, તો વોહ ભી સલામતી પાએ. ૨૯૭. * સલામત રહા વોહ આદમી, જો અપની ઝબાં બેવકત ન બોલે; સખ્ત સુખન કીસે ન કહેવે નરમીસે સબકે સાથ બોલે; જો બુરા ન બોલે કીસીકે સાથ, તો સબ કોઈ રખ્ખે ઉસ પર મહેર; જીસ મોઅમીન પર ખલકતકી મહેર, ઉસ પર ખુદાકા ન આએ કહેર. ૨૯૮. * ખામોશ રહેનેમેં ઈનસાન હએ સલામત, ખામોશ રેહે-

નેમેં હએં બહોત ગુન; ઝબાં થાંમ કાન ખોલ, તું ચુપ રેહે ઔરકી સુન; બહોત બોલે સો બંદ પડે, જ્યું પોપટ બુલબુલ ઔર મેના; બોલને લગે તો પીંજરે ડાલે, જાનવર પાસ કયા હએ કીસીકા લેના. ૨૯૯. * આદમીકો ભલાઈ ઈસમેં હએ, જો અપની ઝબાં રખ્ખે અપને બસ; મતલબ જારૂરી બાત કહેવે, ઝીયાદા ન બોલે સાથ કીસ; ઝબાં બસમેં રખ્ખેસે આરામ પાએ, ફરીશ્તએ રબ્બીલ આલ-મીન; જો બંદા ન બોલે તો લીખનેસે છૂટે, ફરીશ્તે કરામીન કાતબીન. ૩૦૦. * ચુપ રહેનેમેં બદનકી ખૂબી, કે સુખમેં રહેવે તેરા બદન; કાયા નગરીમેં તું હએ રાજા, ઈસમેં દો દીન કીયા હએ વતન;

હરદમ રબ ધ્યાન લશકર રખ્ખો, ચુગલ ખોર ઝબાં ઔર ચોરકો બાંધો, લેઓ મુલ્કકા હાંસીલ; તોશા કરો આપ રાહકા, તો ચએનસે હો જન્નત વાસીલ. ૩૦૧. * સલામત રહા વોહી, જીસને ન કી ગીબત ગએરકી; તો સહી ગનીમત ઉસને પાઈ, માઅરેફત સરજનહારકી; જીસને પહેછાના અલ્લાँહકો, ઔર બૂજા કે યેહ બંદે હંએં સબ રબકે; વોહ ન કીસે બુરા કહેગા, ઔર નેકી કરેગા સાથ સબકે. ૩૦૨. * ચુપ કર રહીયેં ફુઝૂલ ન બકીયેં, અચ્છા હોકર રહીયેં આપ; બહોત બોલનેમેં બંધન આવે, બકવાસ બડા હએ દીલકો સંતાપ; ઝીયાદા બોલે સો બહોત માર ખાવે, જ્યું નૌબત માંદલ

ઔર સબ સાજ; ફુઝૂલ બકવાસ ચૌતર્ફે પોંહચે; કમસુખન સબકે સીર તાજ. ૩૦૩.

દર બયાને હસદ મીગોયદ.

જો કોઈ ગએરકા હસદ કરે, તો સજા દેવે ઉસકા વોહી લછન; કે ઔરકો ખુશી દેખ વોહ જલ મરે, એક પલ ન મીટે ઉસકી જલન; ગઝબ ખુદાકા હએ ઉસ પર, જીસકી ખુ હસદ કરનેકી હઈ; ઔરકા બુરા ચાહવે આપ ભલા ચાહવે, તો બુરાઈ સબ ઉસ આગલ આવે સોહી. ૩૦૪. * જીસ કીસીકો હસદ આયા, એક પલ નહીં ઉસકો સુખ; ઉસને દુનીયાંમેં આપ કારન, મોલ લીયા સબ દુખ, જો તુજમેં અકલ હોવે તો કાહેકો

દુખ લેવે, અપને જીકા સુખ બેચ; હસદ બીરાનાં જો કરે સો જલ મરે, ઉસકો કુછ નહીં નફા હેચ. ૩૦૫. * જીતની દુશમની દુનીયાંમેં, ઉસ સબસે સુલાહ હોવે; મગર દુશમની જો હસદકી, અએસા કોઈ નહીં જો ઈસકો ખોવે; ખૂનસે બડી દુશમની નહીં, ઉસસે ભી સુલાહ હોવે નેહ; મગર હસદકી દુશમની અએસી, જીસકા કભી ન આવે છેહ. ૩૦૬. * ખરાબી હએ હસદ કરનહારકો, વોહ તો આપ હસદસે હોવે ખરાબ; હસદસે વોહ જલતા રહેવે, જયું આગસે દેખો જલે કવાબ; હસદ કીયેસે આપ ખરાબી, જો હસદ કરે ઉસે નહીં સુખ; તો હસદ કરનાં સો આપ સુખ બેચનાં, ઓર

મોલ લેના હએ મુફ્ત સબ દુખ. ૩૦૭. * ખરાબી હએ ઉસહીકો, જીસકી હએ બુરી સૂરત ઔર બુરી ખુ; વોહ તો સહી ખરાબ હુવા, જીસકે બુરે હએ યેહ દુ; યેહ દોનોંમેં એક ભી હો અચ્છી, તો કોઈભી કરે ઉસે પ્યાર; જો સૂરત આદત દોનો બુરી, વોહ તો સહી હુવા હએ ખ્વાર. ૩૦૮. * પચતાવા હએ ઉસહીકો, જો ખુદાકે ખાસોંસે રખ્ખે કીના; કયામતકે દીન તો વોહ પચતાવે, કે ખાસોંકે કીનેસે ભરા હએ જીસકા સીના; ખુદાકે ખાસ તો રસૂલીલ્લાહ, ઔર રસૂલકી આલ પાક; આલે રસૂલસે જો કીના રખ્ખે, વોહ તો આખીર હોવે હલાક. ૩૦૯. * કીના છોડો ગુસ્સા ન રખ્ખો, કીસી

મોઅમીનકા દીલ ન કરો રંજ; યેહ નસીહત સુનો આપ મન રખ્ખો, સીનેકી પેટીમેં સંઘરો ગંજ; ગુસ્સા કીનાં જો આપ મન રખ્ખે, તો ઉસ દીલ દુખ બસે દીન રયેન; સારા જહાંન ઉસે નજ઼ર તંગ દીખે, ઈસ દુખસે આપ સદા તંગ રેહવે બેચએન. ૩૧૦. * એક ગુનાહ તો બહોત બોહતેરા, હજ઼ાર બંદગી હયે હેચ; એક ગુનાહ જીસને રબકા કીયા, ઉસને ઉમ્રકી કમાઈ દી બેચ; બંદગી તો હરરોઝ કરના, ન કરના એકભી ગુનાહ; જો મન સોના ઔર ટાંક તાંબા મીલે, તો કાલા પડે સબ સોના. ૩૧૧. * હસદ કીના છોડો ભાઈ, દીલસે નીકાલો હસદ ઔર કીના; હસદ કીનેસે કાહેકો જલતે,

કબ તક હએ તુજેહ દુનીયાંમેં જીના; નબી ઓલીયા સબ ચલે ગએ, યેહ દુનીયાં તો હએ ખયાલે ખાબ; ચેત ભાઈ કર નેક કમાઈ, હએ તુજહકો ભી જાના શીતાબ. ૩૧૨. * ઝબાંકા તાના ચોટ હએ, ઉસકા તો ઝીયાદા હોવે દર્દ; લોહે કે ઘાવસે યેહ ઘાવ ઝીયાદા, લાગે ઉસકો જો હોવે મર્દ; મર્દ પર પડે લોહેકે ઘાવ, તલવાર ખંજર ભાલા ઔર તીર; ઉસકો અએસા નહીં લાગે, જએસી લાગે ગાલી જો કોઈ કહેવે બેપીર. ૩૧૩. * * *

દર બયાને હીમ્મત મી ફરમાયદ.

હીમ્મત બડી ઈમાન નીશાની, ભાઈ બડી રખ્ખો અપની હીમ્મત; જીસ કીસીકી

હીમ્મઁત બડી, ઉસ પર સહી આવે રબકી રહમત; રબકી રહમત સો ઈમાન પૂરા, ઉસસે આરામ પાવે જી ઔર તન; રબકી રહમતસે સબ આસા પાયે, ઝીયાદા હોવે માલ ઔર ધન. ૩૧૪. * જીસ કીસીકી હીમ્મઁત બડી, ઉસકો બહોત હોગા ગમ; દુનીયાં ચાહે તો બહોત ચાહે, જીતની પાવે ઉતની બૂજે કમ; જો માઅ-રેફત ચાહે તો ચાહે બોહતેરી, જો પાએ ઉસસે આરામ; તો હીમ્મઁત બડી ઉસે ગમ બોહતેરા, બીના હીમ્મઁત ન હોગા કામ. ૩૧૫. * હીમ્મઁત બડી ઉસે ગમ બોહતેરા, જીસે જએસી હીમ્મઁત વએસા ગમ; હીમ્મઁત બડી તો સવાબ ઝીયાદા ચાહે, જો કામ કરે ઉસે બૂજે કમ; બડી હીમ્મઁત

તો ખુદાકે ખાસોંકી, જો હરદમ ચાહે આપ કમાઈ; ગમ ઉનકો જો હમ નામ કમાવે, ઉમ્ર ચલી જાવે ભાઈ. ૩૧૬. * જો કોઈ ચાહે આપ કીમત, કે મર્તબા મેરા બડા હોએ; તો હીમ્મૈંત બડી પએદા કરે, ઉસસે બડે હોવે યેહ દોએ; જીસ કીસીકી હીમ્મૈંત બડી, ઉસસે જો કોઈ કરે આસાન માલી; તો વોહ ભી ઉસે બહોત કુછ દેવે, ઔર બૂજે કે ઈસકી હીમ્મૈંત હએ આલી. ૩૧૭. * શીશ કાયા ઉત્તમ હએ, હીમ્મૈંતકા રબને કીયા મુકામ; જો ભેદ તુજ ઘટ સમાવે, તો બૂજે કે શીશ ઉસકા હએ ઠામ; જબ તક જી સબ ઘટ બસે, તબ-લગ કાયા કામ કરે કમાઈ; જબ શીશ ઠામ તું જી ઠએરાવે, તબ વોહી જીક

સૂજે જો હએ ફરમાઈ. ૩૧૮. * હીમ઼ઁત બાંધ જીકે જગાએ, આપ ઉલટ હક અંદર દેખ; યેહ ઝાહીર બાતીન જો કુછ દીખતા, હક તો સહી હએ સબમેં એક; હક બીના કુછ ખાલી નાહીં, તું કીતકો ઢૂંઢન જાવે; આપ ફના હો મીલ ઉસમેં, તો તું રાજ઼ રમ્ઝકો પાવે. ૩૧૯. * અદલસે આદીલ કહેલાયા, દેખો બાદશાહ નૌશેરવાં; સખાવતસે સખી કહેલાયા, હાતમતાઈ જગમેં અયાં; જોર હીમ઼ઁતસે દેખો રૂસતમ, પહેલવાન વોહ નામ પાયા; યેહ સબ આલી હીમ઼ઁત હો ગએ, બીના હીમ઼ઁત કોઈ કામ ન આયા. ૩૨૦. * હીમ઼ઁતસે ઘોડા જંગમેં જીતે, ફોજમેં ઉસકા રહેવે નેક નામ; હીમ઼ઁતસે બહાદર

સામના કરે, મારે દુશમનકો છુડાવે ઠામ; હીમ્મઁતસે ગવાસ જા દરીયામેં, બેમોલ મોતી ઊપર લે આએ; ત્યું હીમ્મઁતસે દીન કમાવે, સોહી જગમેં વલી કેહલાએ. ૩૨૧. * હીમ્મઁતસે હાથી ચોટ લગાવે, જા કર સખ્ત કીલેસે અટકે; છોટા શેર હીમ્મઁતસે જા કર, અએસે મસ્ત હાથીકો માર પટકે; અએસે શેરકોભી મર્દ મારે, જીસકો હીમ્મઁત હોવે રફીક; સાહેબે હીમ્મઁત દીન ચલાવે, જીસકો હીમ્મઁત હોવે શફીક. ૩૨૨. * સચ્ચા દીન સો નબી ચલાયા, શરા ચલાયા સીધી રાહ; આલી હીમ્મઁતસે સબ દીનો પર, ફતેહ પાયા ફઝલે અલ્લાઁહ; નૂર ઈલાહી અવ્વઁલ થા સો, આખીર જગમેં પાયા ઝહૂર;

ઈસી દીનકે તાબે હોવે, ઉસમેં રોશન હોવે રબકા નૂર. ૩૨૩. * ખત્મ કીયા ઈસ કલામકો, સબ આગે જાહીર કેહે સુનાયા; સો પડહો સીખો ઔર સુનો સુનાઓ, યું મૌલાને હુકમ ફરમાયા; ચાર તરીકે હએં ઈસમેં જાહીર, જો સમજે સો હોવે કામીલ; હર એક હર્ફમેં હએ હક શનાસી, પાવે સો જો હોવે આમીલ. ૩૨૪. * હક શનાસી ખૂબ હએ ભાઈ, નાહકસે મન વાર; જાહીર બાતીન હક-તઆલાકો, હર દમ નહીં બીસાર; એકદમ પર દો શુકરાંને, લાઝીમ હકકે જાન; સાસ ઉસાસ જો આતા જાતા, સો બડી નેઅમત હએ માન. ૩૨૫. * સાસ ઉસા-સસે સમરન કરલે, ઔર હીર્સોહવસ સબ

છોડ; હક બીના સબ હીર્સ હવા હએ, તું હકસે મોહોબ્બ્ત જોડ; જો જો સુખ દુનીયાં વ ઉકબાકે, સબસે દીલકો વાર; જો પાવેગા વસ્લ હકકા; તો યેહ સબ રહેંગે તાબેદાર. ૩૨૬. * હકકી તો કુછ શકલ શબીહ નહીં, ઔર મકાન હએ લામકાં; લામકાંસે તહતુલસરા તક, જો કુછ મખફી અયાં; જાહીર બાતીન જો કુછ દીખતા, જો કુછ સુનતા કાન; હક બીના તો ખાલી નહીં, યેહ નુકતા ખૂબ પેહછાન. ૩૨૭. * ઈસ બાતીનીકા આપ હકને. મુંહ પર પરદા લીયા; દમ મારનેકી કુદરત નાંહીં, અએસા છંદ ભરે છંદ કીયા; જીસ પર કરમ કરે વોહ આપ, ઉસકો આપહી આપ બુજાવે; ઈલ્મ ઓલમાં

કામીલ મુરશદ, બનકર આપ સુજાવે. ૩૨૮. * અવ્વલ આખીર જાહીર બાતીન, દીખતા સુનતા સો હએ; હએ સબહી મેં સબસે ન્યારા, ઔર નહીં સબ વોહ હએ; મએં ઔર તુંકી દુઈ છોડ કર, એક દેખ કુછ દો નહીં હએ; અએસા સમજ ફના હો ઉસમેં, તું નહીં તબ વોહ સહી હએ. ૩૨૯. * * * * * * * * *

ખત્મ.

ખાક નામાહ.

મુસાફીર હોકે રહેતાથા, દુનીયાંકા દર્દ સહેતાથા;
સદા દીન રાત કહેતાથા, કે આખીર ખાક હો જાના. ૧
ઉમ્ર સબ ખો રહે સારી, પડે દુખ ગોરમેં ભારી;
લહૂસે નયન કર જારી, કે આખીર ખાક હો....૨
અગર ગાફીલ જો કોઈ હોવે, ઉમ્ર સો રાત દીન ખોવે;
ખ્વાબકી નીંદમેં સોવે, કે આખીર ખાક હો....૩
ન સો સુખ સેજ રાહતમેં, સદા રહે હકકી તાઅતમેં;
અજલ પહોંચેગી સાઅતમેં, કે આખીર ખાક હો....૪
જીનું ઘર જૂલતે હાથી, હજ઼ારાં રાત દીન સાથી;
ઉનહોંકો ખાક અબ ખાતી; કે આખીર ખાક હો....૫
જીનોહકે લાખ થે ઘોડે; સદા જ઼ર બક્તકે જોડે;
ઉનહોંકો મૌતને મોડે, કે આખીર ખાક હો....૬
સુલએમાં શાહ થે હાતમ, અગર નૌશેરવાં ખાતમ;
દુનીયાંસે કર ચલે માતમ, કે આખીર ખાક હો....૭
સીકંદર રૂમકે સુલતાં, અગર જમશેદ થે લુકમાં;
ઉનહેંભી ગલે કફન પહેનાં, કે આખીર ખાક હો....૮

યૂસુફ શાહે કીનઆની, ઝુલએખાં મીસરકી રાની;
કીયે સબ મૌતને ફાની, કે આખીર ખાક હો....૯
સદા ભી બએઠતે મીલ મીલ, મહલમેં બાજતે તંબલ;
રહે સો ગોરમેં ગલ ગલ, કે આખીર ખાક હો....૧૦
ખુશીસે મહલમેં હસતે, હજ઼ારાં બાગકે રસ્તે;
દેખો અબ ધૂલમેં બસતે, કે આખીર ખાક હો....૧૧
બીછોને રેશમી રખતે, ખુદાકા ખૌફ નહીં રખતે;
મજ઼ા સો મૌતકા ચખતે, કે આખીર ખાક હો....૧૨
હજ઼ારાં દેસકે રાજા, ઉનહોં મુખ ચાંદ ભી લાજા;
નક્કારા મૌતકા બાજા, કે આખીર ખાક હો....૧૩
ન કર તું માલપર મસ્તી, ઉમ્ર ચલ જાએગી સસ્તી;
તલાતલ મૌત હએ હસ્તી, કે આખીર ખાક હો....૧૪
નબી થે પાક પયગમબર, ખલ્કમેં ચાંદ થે અનવર;
ગએ સબ જહાનકો છોડકર, કે આખીર ખાક હો. ૧૫
વલી હક રાહકે આલીમ, લીયે સબ દીનકે માલમ;
ન રહે વોહ મૌતસે સાલીમ, કે આખીર ખાક હો. ૧૬

પયગમબર પાક થે સારે, વોહી સબ મૌતસે હારે;
લહદમેં ખોદ કર ગાડે, કે આખીર ખાક હો....૧૭
લટકતી બાંધતે પાગાં, મહલમેં રંગ ઔર રાગાં;
ઉનહોં ઘર બએઠતે કાગાં, કેઆખીર ખાક હો....૧૮
તખ્તપર હુકમ જો કરતે, ખજ઼ાના માલકા ભરતે;
દેખો વોહ ધૂલમેં ધરતે, કે આખીર ખાક હો....૧૯
સીપાહી પાલખી ચડતે, હજ઼ારાં રાજાસુ લડતે;
દેખો સો ગોરમેં પડતે, કે આખીર ખાક હો....૨૦
કઠીન હએ ગોર અંધેરી, દર્દો ગમ ઉસમેં હંએં ભારી;
નયનોંસે આબકર જ઼ારી, કે આખીર ખાક હો....૨૧
જીનહોં ઘર લાખ થે હીરે, સદા મુખ પાનકે બીડે;
ઉનહોંકો ખા ગયે કીડે, કે આખીર ખાક હો....૨૨
અજલ એક સાઅતમેં આવે; અંધેરી લહદમેં જાવે;
સરાસર ધૂલ ઉસે ખાવે, કે આખીર ખાક હો....૨૩
જીનહોંકે પૂત ઔર પોતે, સદા સુખ સેજ પર સોતે;
ઉનહોંકો લે ચલે રોતે, કે આખીર ખાક હો....૨૪

ખુદાકી તાઅરીફ.

તમામ તાઅરીફ અલ્લાહ રબ્બીલ આલમીનકે વાસ્તે હચ્એ; કે જીસને પયદા કીયા આસમાં, ઔર ઝમીં, ઔર સૂરજ, ઔર ચાંદ, ઔર સીતારે, ઔર જો ઉસમેં હચ્એં, સો છે દીનમેં પયદા કીયા જાહીર હો કે. અલ્લાહતાઅલા કુદરતવાલા હચ્એ તમામ ચીજોં પર; જૈસાકે મારના, ઔર ઝીંદા કરના વગએરાં, સબ ઉસકે ઈખ-તીયારમેં હચ્એં. વોહ કભી તો ફકીરકો બાદશાહ કરતા હચ્એ, ઔર બાદશાહકો ફકીર બનાતા હચ્એ, ઔર મુરદેકો ઝીંદા કરતા હચ્એ, ઔર ઝીંદાકો મુરદા કરતા હચ્એ, ઔર આસમાંસે પાની બરસાતા હચ્એ; ઔર સૂરજ, ઔર ચાંદ,

ઔર સીતારે, ઈનહોંકો મશરકસે મગ-
રીબકો લેજાતા હએ એક દીનમેં. વોહ
અલ્લાહ પએદા કરનેવાલા સારે જહા-
નકા હએ; ઔર સાત તબક જમીં,
ઔર સાત તબક આસમાં, ચૌદા
તબક પએદા કીઆ હએ તમામ
ખૂબીયોંસે. ઔર શુરૂ કીયા ઈન-
સાનકી પએદાઈશ મટ્ટી ઔર પાની
કે બૂંદસે, ફીર ઉસમેં રૂહ ફૂંકા કુદરતસે,
ફીર દીયા તુમકો બદનકા સાજ ખૂબીસે.
અવ્વલ મુંહ, ફીર આંખ, ફીર નાક, ઔર
કાન, ઔર દાંત, ઔર હાથ, ઔર પાંઊં,
અએસી ચીજ઼ેં ખૂબીસે રૌશન; અએસા
ઈનસાનકો બનાયા અપની કુદરત હીક-
મતસે, અએસે ખાવીંદસે સબ બના.

વોહ અલ્લાહ પાલનેવાલા તમામ જહાનકા હએ, કે તુમકો ખીલાતા હએ, ઔર પીલાતા હએ, ઔર વોહ ખાવીંદ નહીં ખાતા હએ, ન પીતા હએ, ન સોતા હએ, ન મરતા હએ, હમેશાં જીતા હએ; ઔર હરેક ચીજ઼ જો કોઈ દુનીયાંમેં હએ, સો સબ અલ્લાહને હીકમતસે પએદા કીયા હએ. ઔર અલ્લાહતાઅલા નીરાકાર હએ, નહીં કુછ ઉસકા આકાર હએ, નહીં ઉસકી શકલ હએ, ન ઉસકા બદન હએ, ન ઉસકા મુંહ હએ, ન ઉસકી આંખ હએ, ન કાન હએ, ન ઉસકા દાંત હએ, ન ઉસકા હાથ હએ, ન પાંઊં હએ, ન ઉસકી શકલ બદન હએ, સબ કુદરત ઉસ ખાવીંદકી હીકમત હએ; બીન

કાનસે સુનતા હએ, બીન મુંહસે બોલતા હએ, અએસા ખાવીંદ કુદરતવાલા હએ. ઔર બંદા નેકી કરતા હએ, ઉસકો નેકી દેતા હએ, ઔર બદી કરતા હએ ઉસકો સજા દેતા હએ; સો ખાવીંદ સબ જાનતા હએ, ઉસ ખાવીંદસે કોઈ બાત છુપી રેહેતી નહીં હએ, સબ ઠીકાને હાજ઼ીર નાજ઼ીર હએ અપની કુદરતસે. વોહ ખાવીંદ જાડેસે ઔર પેશાબસે પાક હએ. અએ બંદાં બંદગી કરો અપને રબકી. ઔર તુમહારે વાસ્તે બીછોના કીયા જ઼મીંકા, ઉસમેં મેવે તરાહ તરાહકે કીયે તુમહારે વાસ્તે, અએસે ખાવીંદકો છોડ-કર દૂસરેકી બંદગી કયું કરતે હો? ઉન-હોંને કયા પયદા કીયા, સો સોંચો દીલમેં.

અલ્લાહ એક હએ કુદરતવાલા, જીસને ખડા કીયા બીન થંભસે આસમાં. ઉસ ખાવીં-દકા ન બાપ હએ, ન માં હએ, ન જોરૂ હએ, ન ઔલાદ હએ, વોહ ખાવીંદ સબ ચીજોંસે પાક નીરાકાર હએ. ઉસકી બરાબરી કરનેવાલા કોઈ નહીં હએ. અએસે ખાવીં-દકો છોડકર બંદેકી ઈબાદત કરનાં, ઔર મૂરતીકી પૂજા કરનાં, યેહ વાજીબ નહીં હએ, યેહ બડી ભૂલ હએ. ઉનહોંને ક્યા બનાયા હએ, જીસકી પૂજા કરતેહો? યેહ સોંચો દીલમેં, વોહ ખાવીંદ શાહેનશાહ હએ, નહીં કોઈ ઉસકા વઝીર, વોહ કીસીસે મસલેહત લેતા નહીં; આપ ઈખ-તીયાર હએ, વાહદહૂલાશરીક હએ, ઉસકા શરીક કોઈ નહીં, સબકા ખાવીંદ હએ,

ઉસકી બંદગી કરનાં લાઝીમ હચે. જમીં વ આસમાંકે અંદર જો કુછ દેખનેમેં આતા હચે, સો સબ ફના હોવેગા; ઔર વોહ ખાવીંદ દાયમ ઔર કાયમ હચે. જો કોઈ ગુનાહ કરેગા ઉસકા અદલ ઈનસાફ કરેગા, ઔર ઉસકો સજા દેગા, ઔર નેક કામ કરનેવાલેકો જન્નત દેગા. અચે બંદોં બંદગી કરો અપને રબકી, જીસ ખાવીંદકે નૂરસે સારા જહાં રોશન હુવા હચે. * * * * * * * *

Printed by R. Y. Shedge, at the Nirnaya-Sagar Press,
23, Kolbhat Lane,
BOMBAY.

Revised & Published by Ebrahim Korjee,
No. 772/82, Umarkhadi,
BOMBAY.
for a "Bande Khoda."